

ŠOLSKI CENTER VELENJE

ŠOLA ZA RUDARSTVO IN VARSTVO OKOLJA

Trg mladosti 3, 3320 Velenje

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

ODNOS VELENJSKIH SREDNJEŠOLCEV DO RELIGIJE

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtor:

Tadej Jezernik, 3. OVT

Mentorica:

Maja Radšel, prof.

Velenje, 2017

*Jezernik, T. Odnos velenjskih srednješolcev do religije.
Raziskovalna naloga, ŠCV, Šola za rudarstvo in varstvo okolja, Velenje, 2017*

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Šolskem centru Velenje, Šoli za rudarstvo in varstvo okolja.

Mentorstvo:

Maja Radšel, profesorica zgodovine in sociologije

Datum predavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Šolski center Velenje, Šola za rudarstvo in varstvo okolja, šolsko leto 2016/2017
KG	vera/religija/človek/znanost/razum/Bog/znanje
AV	JEZERNIK, Tadej
SA	RADŠEL, Maja
KZ	3320 Velenje, SLO, Trg mladosti 3
ZA	Šolski center Velenje, Šola za rudarstvo in varstvo okolja
LI	2017
IN	ODNOS VELENJSKIH SREDNJEŠOLCEV DO RELIGIJE
TD	Raziskovalna naloga
OP	XLIII, 43 str., 8 graf., 3. tab., 2. pril., 11 vir.
IJ	SL
JI	sl/en

AL Ker religija neglede na svoje lastnosti in značilnosti skoraj vedno vpliva na posameznika, mladina pa tukaj kot skupina ni izjema, so se mi pojavila različna vprašanja. Predvsem vprašanja o vplivu religije na mišljenje velenjskih srednješolcev. Ob anketnih vprašanjih sem dobil zanimive odgovore. Dijakinje in dijaki se zavedajo, da religija vpliva na njihovo mišljenje. So religiozni in se udeležujejo verskih obredov. Praznujejo verske praznike v okviru svoje religije ter verjamejo, da boga sicer res ne moremo neposredno videti, je pa povsod okoli nas. Sedemdeset odstotkov anketiranih dijakov in dijakinj meni, da lahko v Sloveniji gradimo strpen in miren odnos do vseh religij. Anketirani se po večini štejejo za strpne do drugih religij in s tem nimajo problemov. Dijakinje in dijake lahko označim kot zelo dobro odzivne, ko gre za družbena vprašanja v njihovi okolici. V anketi so redko kdaj izbrali možen odgovor »ne vem« oziroma so samo vprašanje preskočili. Odlično so se definirali v opisnem merilu, ki sem ga povzel iz knjige Bog kot zabloda. Po večini so mnenja, da razizem ne izvira iz vere in da slednja predstavlja nekaj pozitivnega.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND Šolski center Velenje, Šola za rudarstvo in varstvo okolja, šolsko leto 2016/2017

CX faith/religion/human/science/mind/God/knowledge

AU JEZERNIK, Tadej

AA RADŠEL, Maja

PP 3320 Velenje, SLO, Trg mladosti 3

PB Šolski center Velenje, Šola za rudarstvo in varstvo okolja

PY 2017

TI **THE RELATION OF STUDENTS TO RELIGION IN VELENJE**

DT Research work

NO XLIII, 43 p., 8 graf., 3 tab., 2 ann., 11 ref.

LA SL

AL sl/en

AB Regardless the features, religion almost always affects individuals and the youth, so I raised various questions. All the questions are about the affect on thinking of the students at high school of Velenje. The students who participate in the survey gave me interesting answers. They believe that religion affects their way of thinking. They are religious and attend a lot of different religious ceremonies. They are believers. They believe that God is everywhere around us, but we can not touch or see him. Around 70 % of the students who participated in the survey believe that we can have tolerant and peaceful attitude towards other religions. Most of them are tolerant to other religions and they have no problems with it. The students in the survey rarely chose the answer »I don't know« or just skip the questions which mean describe them as very responsible when it comes to social issues in their surroundings. The students excellently defined themselves in a descriptive scale that I have taken from the book *The Gos as delusion*. The students think that racism does not come from religion and they believe religion itself represents something positive.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO VSEBINE	V
Kazalo grafov:	VI
Kazalo tabel:	VI
1. UVOD	1
2. HIPOTEZE	1
3. PREGLED OBJAV	2
3.1. IZVOR BESEDE »RELIGIJA«.....	2
3.1.1. Uporaba besede »religija«	2
3.2. KONCEPTI.....	2
3.2.1. Znanstveni koncept.....	3
3.2.2. Religijski koncept brez znanstvene osnove	3
3.3. ODNOSI	4
3.3.1. Gradnja odnosov	4
3.3.2. Odnos z religijo	4
3.3.3. Iskanje resnice v religijskem odnosu.....	4
3.4.1. Opisno merilo:	5
3.4.2. Merilo pripadnosti	5
3.5. TEIZEM.....	6
3.5.1. Zgodovina teizma	6
3.5.2. Mit	6
3.6. ATEIZEM.....	6
3.6.1. Kdo je Bog?	7
3.6.2. Je ateizem sploh mogoč?	7
3.6.3. Dokazi Tomaža Akvinskega, zakaj je ateizem napačen:.....	8
4. METODOLOGIJA	9
4.1. NAČRT	9
4.2. ZBIRANJE GRADIVA	9
4.3. ANKETA	9
4.4. INTERVJU	9

3.5. RAČUNALNIŠKA OBDELAVA	10
5. REZULTATI IN IZSLEDKI	10
6. ZAKLJUČEK	20
7. ZAHVALA	21
8. POVZETEK	22
9. PRILOGE	23
priloga A: anketa	23
priloga B: intervjuji	26
10. VIRI	38

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Obiskovanje srednješolskih programov	10
Graf 2: Verska opredelitev dijakov	11
Graf 3: Vpliv vere na razmišljanje vernikov	12
Graf 4: Razmišljanje o vsakdanjih stvareh	13
Graf 5: Lestvica	14
Graf 6: Splošna vprašanja	16
Graf 7: Gradnja strpnega odnosa	17
Graf 8: Mnenje o razumnih dokazih	18

KAZALO TABEL

Tabela 1: Pregled konceptov	3
Tabela 2: Teisti in ateisti	6
Tabela 3: Opisno merilo	14

1. UVOD

Vera, religija in znanost spremljajo človeka že od njegovega začetka. So sestavni del gospodarstva, različnih kultur, navad, šeg, industrije in načina življenja ljudi. Ker se z njimi srečujemo v slehernem trenutku, posredno ali neposredno, hočemo ali nočemo, se med relacijo posameznik–religija že ob rojstvu vzpostavi odnos, ki se ob odraščanju spremeni v osebno prepričanje.

V tej raziskovalni nalogi me je zanimalo, kakšen odnos imajo današnji velenjski srednješolci do religije. Zanimalo me je, ali se udeležujejo verskih obredov, ali so versko nestrpni, ali v tem sodobnem času dobro poznajo svojo religijo, medtem ko obstajajo različne teorije in informacije, ki zavržejo še tako prepričljiv verski nauk. Spraševal sem jih, kako dojemajo teiste in ateiste, kako se vedejo do drugih verstev. Zanimalo me je tudi, kakšno je njihovo mnenje o tem, če lahko v Sloveniji gradimo strpen in miren odnos do vseh religij. Odgovarjali so tudi na vprašanje, ali praznujejo praznike v okviru svoje verske skupnosti. Postavil sem jim različne trditve, ki so zahtevale od anketirancev temeljit razmislek.

Zavedal sem se, da so religiozne teme kočljive, saj si jih posamezna družbena skupina s skupnim konsenzom lahko interpretira zelo različno. Ampak v sodobnem svetu, kjer ne manjka verske nestrpnosti in neenakosti, potrebujemo raziskave, ki analizirajo interakcijo določene družbene skupine do religij. Verjamem, da bomo tako bolje spoznali način življenja določenih družbenih skupin.

V ta namen sem pregledal že znana dejstva, se seznanil s temelji religij, z njihovimi časovnicami, pregledal različne oddaje in si tako z verskimi kot z ateističnimi knjigami razširil splošen pogled. Opravil sem anketo med dijaki in rezultate skrbno zapisal, analiziral in komentiral. Opravil sem tudi intervjuje z osebami različnih verskih prepričanj in jih primerjal z odgovori anketirancev.

2. HIPOTEZE

Pred samim začetkom raziskovanja sem si postavil naslednje hipoteze:

- kljub sodobnemu času, v katerem so na voljo različne znanstvene podlage, ki religijske dogme izpodbijajo, jim dijaki še vedno verjamejo;
- dijaki se znajo dobro opredeliti, ko gre za verska vprašanja;
- večina dijakov je v določeni religiji že od rojstva in svoje religije ne namerava zamenjati;
- dijaki se neredno udeležujejo verskih obredov v svoji verski skupnosti;
- dijaki niso versko nestrpni;

3. PREGLED OBJAV

3.1. IZVOR BESEDE »RELIGIJA«

»Izvor besede religija nihče ne pozna natančno, vemo pa, da prihaja iz latinščine in da je razširjena v romanskih jezikih in angleščini.« (Partridge, Verstva sveta, 2009, str. 10)

3.1.1. Uporaba besede »religija«

V zgodovini se je beseda »religija« uporabljala v različnih kontekstih. V nadaljevanju so našteti trije strokovnjaki s področja družboslovja, ki samo besedo uporabljajo različno.

- Emile Durkheim »je v svojo sociološko definicijo religije vključil verovanja in dejanja, ki naj omogočijo vanje vključenim posameznikom, da izoblikujejo skupnostno, socialno identiteto.« (Partridge, Verstva sveta, 2009, str. 13)
- Sigmund Freud »je zaradi svojih psihoanalitičnih preučevanj primerjal religiozna ravnanja z vlogo sanj, ki pomagajo ljudem sproščati antisocialne strahove na način, ki ne ogroža njihovega mesta v skupini.« (Partridge, Verstva sveta, 2009, str. 13)
- Karl Marx »je v spisih o politični ekonomiji pojmoval religijo kot pomirjevalko, ki mrtviči pri zatiralcih občutek trpljenja in odtujenosti, hkrati pa jim preprečuje, da bi karkoli storili glede svoje življenjske usode, kajti za vse naj bi bilo na koncu koncev odgovorno bitje, ki biva zunaj zgodovine.« (Partridge, Verstva sveta, 2009, str. 13)

Ugotovimo lahko, da so besedo religijo uporabili skladno s svojimi prepričanji. Karl Marx velja za izrazitega nasprotnika religije in je bil pri njeni razlagi zelo oster. Še več, religijo primerja z orodjem za zatiranje. Durkheim pravi, da je religija dovolj širok in oprijemljiv pojem, ki mnogim posameznikom omogoča vključitev in izoblikovanje svojega jaza. Freud, ki je znan kot psihoanalitik, tudi pri svojem mnenju ni izjema. Religijo opisuje kot način življenja ljudi, ki jo v danem trenutku potrebujejo.

Sklepamo lahko, da tudi danes uporabljamo besedo »religija« v različnih kontekstih in v različnem pomenu. Vendar velja, da v tej raziskovalni nalogi beseda »religija« pomeni »sistem prepričanj.«

3.2. KONCEPTI

Koncept je nek splošen sestavek, ki še ni dokončno izoblikovan, dopušča torej manevrski prostor za dopolnitev.

Po vzorcu iz preteklosti velja, da imamo v sodobni družbi zakoreninjene koncepte iz preteklosti. Ti se ves čas obnavljajo in dograjujejo stare koncepte ali pa tekom razvoja družbe

nastajajo povsem novi. Da pa se integrirajo, potrebujejo čas. Koncepte razdelimo na tiste z znanstveno osnovo in tiste brez nje.

3.2.1. Znanstveni koncept

»Koncepte, ki temeljijo na povsem znanstveni osnovi, je mogoče ves čas dokazovati, saj jih uporabljamo v vsakdanjem svetu. Ker je različnih konceptov numerično veliko, so nam nekateri tuji, nekateri spet ne. Toda še preden postanejo uporabni, izpolnijo ustrezno kvalifikacijo. Slednja mora jasno izražati, ali nek koncept spada v določen sklop stvari ali ne.« (Stark, Sims, Bainbridge, Teorija religije, 1987)

Tako se na primer v znanosti izoblikuje koncept, ki jasno klasificira določeno stvar. Ko pride do novih, novejših dokazov, ki koncept dopolnjujejo ali pa celo zavračajo, se lahko koncept popolnoma spremeni oziroma postane napačen, za katerega je malo možnosti, da ga bomo še kdaj uporabili, saj temu nasprotujejo novo pridobljeni znanstveni dokazi.

3.2.2. Religijski koncept brez znanstvene osnove

Tudi glede religijskega koncepta velja enako. Potrebna je ustrezna kvalifikacija, ki koncept glede na uporabnost ustrezno vrednoti. Vendar ni napačnih konceptov glede na religijsko osnovo.

»Zamislimo si, da bi nekdo iznašel koncept satira, s katerim bi določil vsa bitja, ki so pol človek pol kozel. Ta koncept je enako »pravilen« kakor kateri koli drugi enako pravilen primer satira. Zaradi tega koncept še ni napačen, ampak postane zgolj neuporaben. Koncept zadrži svojo sposobnost kvalificiranja in če kdaj najdemo bitje, ki je pol človek pol kozel, bomo videli, kako naj ga imenujemo. Koncept zanemarimo, ker ni uporaben.« (Stark, Sims Bainbridge, 1987, str. 27, O konceptih)

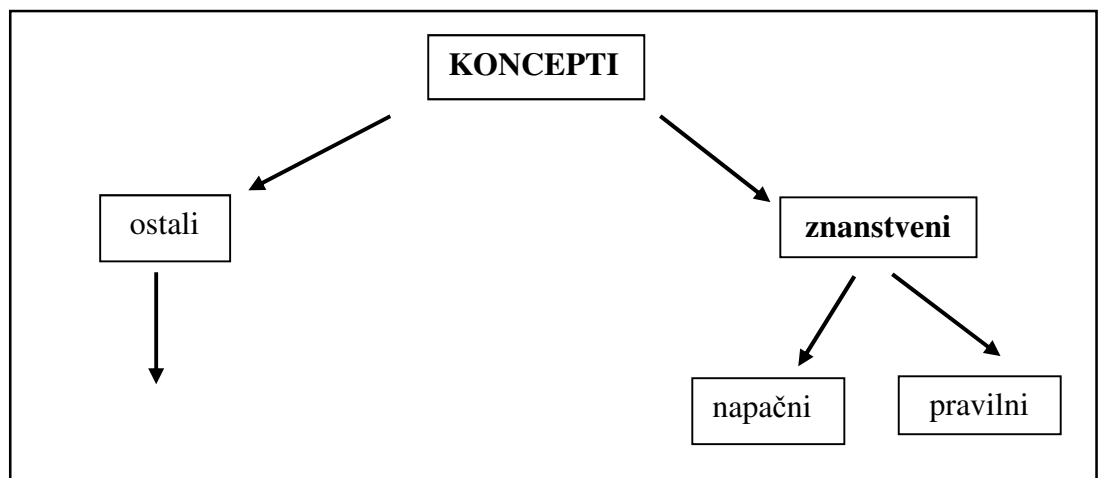

Tabela 1: Pregled konceptov

3.3. ODNOSI

V vseh življenjskih trenutkih, ki terjajo napor, se redno srečujemo z različnimi odnosi. Vsa živa bitja gradimo odnose. Ti odnosi so odvisni od našega značaja, okolja, razmišljanja ter ostalih dejavnikov, ki posredno ali neposredno vplivajo na naše življenje.

3.3.1. Gradnja odnosov

»Vse, kar je človek, je plod njegovega mišljenja. Človek živi soglasno s svojim svetovnim nazorom, s svojo življenjsko filozofijo, s svojim pogledom na svet, na človeka in na vesolje. Vsi človekovi ukrepi in dejanja so pogojeni s tem njegovim nazorom in odnosom, ki ga ima do zadnje stvari. Ta nazor vpliva tudi na osebne in socialne odnose ter končno tudi na verske odnose med bogom in človekom. Nazor je viden v posameznikovem življenju in tudi širše socialne skupnosti ali naroda.« (Bajzek, Od skupine k skupnosti, 1997, str. 57)

Tudi množični mediji in oglasi zelo vplivajo na nas ter s tem na naš odnos. V končni fazi tudi na odnos s samim seboj. Slednji pa je pogoj za dober in odprt odnos z družbo. Težko se je temu zoperstaviti, saj nas dnevno zasujejo z različnimi oglasi o tem, kakšni bi morali biti. Pri tem pa se naša prepričanja popolnoma razblinjajo.

3.3.2. Odnos z religijo

»Ne le religijska, tudi filozofska pot k bogu je mogoča in izvira iz potrebe človekovega uma, da pride stvarem do dna, torej do zadnjih temeljev sveta, čeprav ta poskus vedno naleti na meje človekovega spoznanja. Utemeljitev sveta v bogu ima tudi svoje zgodovinsko filozofsko izročilo, ki pa prav tako vsebuje in potrjuje to potrebo človeškega uma, da zaradi svoje nemoči prizna božjo suverenost.« (Juhart, Človek in religija, 2012, str. 79)

»V nasprotni skupini najdemo take, ki menijo, da je razvoj kulture in znanosti popolnoma ovrigel idejo o nadnaravnem in s tem tudi vse religije, ki so bile povezane z vero vanj.« (Dewey, Skupna vera, 2008, str. 13)

Večina ljudi začne graditi svoj prvi odnos z religijo ob rojstvu, ne da bi se sami tega sploh zavedali, saj nam starši nevede vsilijo svoje religijske navade. Otroci se poistovetijo s starši in z njihovo religijo. Kasneje, ko zmoremo izoblikovati svoja stališča, gradimo sami odnos naprej. To poudarja tudi Juhart, ki govori o tem, da ima človeški um potrebo po tem, da se poistoveti z neko stvarjo.

3.3.3. Iskanje resnice v religijskem odnosu

Dejstvo je, da vsi ljudje iščemo svojo resnico. Pri tem si pomagamo z vero, pri čemer velja, da vera ni napačna. Vendar se lahko zgodi, da izkrivlja resnico. Tudi Eros je mnenja, da se nam velikokrat zgodi, da imamo ozek pogled na stvari v življenju, zato se je potrebno ves čas truditi, da imamo čim bolj razumen in širok pogled na stvari, ki se nam dogajajo. Eros to

podpre s tremi zakonitostmi, ki veljajo v njegovi knjigi PSI. Prepričan je, da je to edina pot k spravljenemu življenju v družbi.

1. »Spoštuj svoj svet in enako svetove drugih.«
2. »Ne sodi svetov drugih po svojem svetu.«
3. »Razmišljaj, kaj boš naredil za življenje, in ne, kaj bo življenje naredilo zate.«
 (Eros, PSI, 2012, str. 437, 439, 440)

3.4. MERILO

Večina ljudi kot glavno merilo za pripadnost religiji uporablja merilo ocenjevanja vere. Če pa dobro razmislimo, obstajajo tudi druga merila, ki jasno definirajo pripadnost religiji. Dawkins je v knjigi *Bog kot zabloda* razvil opisno merilo, ki ga lahko merimo tudi procentualno.

3.4.1. Opisno merilo:

Prepričani teisti in stoo odstotna vera v boga: Po besedah C. G. Junga: »Jaz ne verjamem, jaz vem, da Bog obstaja.«

Zelo visoka stopnja vere, vendar nižja od stotih odstotkov – de teisti: »Tega sicer ne morem zagotovo vedeti, vendar močno verujem v boga in živim v skladu z domnevo, da je.«

Stopnja verjetnosti presega petdeset odstotkov, vendar ni zelo visoka – tehnični agnostiki, ki se nagibajo k teizmu: »Zelo sem negotov, vendar me ima, da bi verjel v boga.«

Natanko petdeset odstotkov – popolnoma nepristranski agnostik: »Božji obstoj in neobstoj sta do pike enako verjetna.«

Stopnja verjetnosti manjša od petdeset odstotkov, vendar ni zelo nizka – tehnični agnostiki, ki se nagibajo k ateizmu: »Ne vem, ali bog res obstaja, vendar sem bolj kot ne skeptik.«

Zelo nizka stopnja verjetnosti, vendar večja od nič – de facto ateisti: »Tega sicer ne morem zatrdno vedeti, vendar menim, da je bog malo verjeten, in živim v skladu z domnevo, da ga ni.«

Prepričani ateisti: »Vem, da ni boga, enako dobro, kot Jung ve, da je.«

(Dawkins, *Bog kot Zabloda*, 2006, str. 60)

3.4.2. Merilo pripadnosti

Največkrat v družbi zaznano merilo za ocenjevanje pripadnosti veri je merilo *teist* ali *ateist*, oziroma verujoči ali neverujoči.

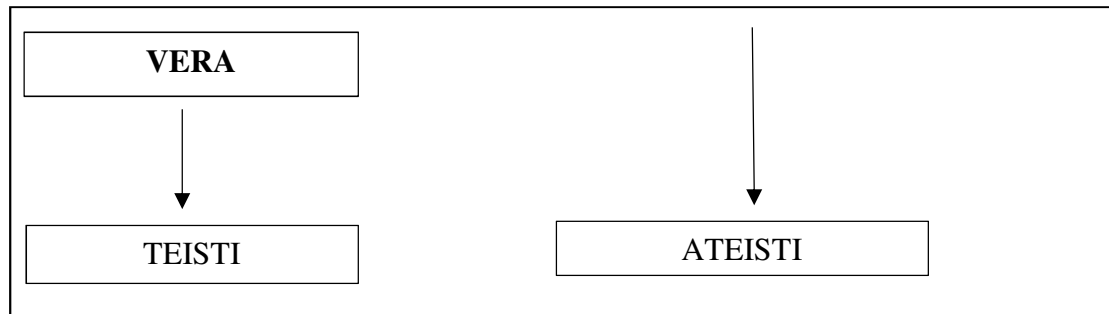

Tabela 2: Teisti in ateisti

3.5. TEIZEM

Teizem ali verovanje spremlja človeka že zelo dolgo. Z gotovostjo lahko trdimo, da je teizem eden izmed pomembnejših dejavnikov v vsej preteklosti človeka. Pomembno je vplival na številne situacije v antični Grčiji, pomembne odločitve v srednjem veku, v sodobni zgodovini pa pomembno prispeva k vsesplošnemu znanju. Ko govorimo o verovanju v enega boga, teizem imenujemo monoteizem, ko govorimo o verovanju v več bogov, rečemo, da gre za politeizem.

3.5.1. Zgodovina teizma

Zgodovina teizma je zelo kompleksna tema. Na svetu namreč obstaja ogromno verstev z različnimi osnovami, velika večina pa jih izvira iz daljne preteklosti, za katere pričajo stari zapisi in samo ljudsko izročilo. Glede na geografski položaj v svetu poznamo številna verstva, kot so vzhodna, zahodna, verstva Bližnjega in srednjega vzhoda, verstva Afrike, Oceanije ter Severne in Južne Amerike.

3.5.2. Mit

»Mit pripoveduje o junaških dejanjih bogov in drugih bajnih bitij. Čeprav ima vse značilnosti pripovedi, vendarle ni pripoved.« (Bellinger, 1997, str. 7)

»Verski mit je način, da ljudem sporočiš sveto resnico, seveda pa vsi miti niso verski. Nekateri so predvsem družbeni in zgodovinski, bogovi pa imajo velikokrat veliko manjšo vlogo ali pa je sploh nimajo.« (Cavendish in O. Ling, Mitologija, 1988, str. 8)

3.6. ATEIZEM

Ateizem je popolno nasprotje teizma. Človek ateist ne verjame v nobeno vrhovno bitje oziroma energijo, ki bi posredno ali neposredno na dober ali slab način posegalo/-a v njegove življenje oziroma življenja ljudi.

Kot teizem je tudi ateizem zelo zapletena tema in zajema precejšen del teorij, konceptov in zornih kotov. Tako na primer obstajajo ateisti, ki jih teizem kot takšen ne zanima in živijo s prepričanjem, da bog ne obstaja. Temu ne pripisujejo v svojem življenju nobenega pomena. Obstajajo pa ateisti, ki želijo dokazati, da je teizem zmeta in stvar domišljije.

»Religija je prav zares prepričala ljudi, da tam zgoraj – na nebu – živi neviden mož, ki vsako minuto vsakega dne opazuje vse, kar počnete. In ta nevidni mož ima poseben seznam desetih reči, ki jih ne smete početi. In če naredite katero od teh stvari, ima poseben kraj, poln ognja in dima in praženja in mučenja in stiske, kamor vas bo poslal, da boste tam živeli in trpeli in se cvrli in se dušili in vreščali in jokali na veke vekomaj do konca časa. Ampak ima vas rad!« (George Carlin)

3.6.1. Kdo je Bog?

Steven Weinberg, Sanje o dokončni energiji:

»Pogledi nekaterih ljudi na boga so tako široki in prožni, da ga bodo neogibno našli vsepovsod, kjer ga bodo iskali. Tako slišimo, da je bog tisto »najvišje« ali »tisto najboljše v nas« ali da je bog »vesoljstvo«. Seveda smemo besedi bog tako kot vsaki drugi pripisati kakršnekoli pomen, ki nam ustreza. Če želite reči, da je bog »energija«, lahko odkrijete boga v kosu premoga.« (Richard Dawkins, Bog kot zabloda, 23)

Dejstvo pa je, da ljudje verjamemo in verujemo v zelo različne osebe in stvari.

3.6.2. Je ateizem sploh mogoč?

»Če odberemo nekatera dejstva in ne drugih ter jih nato prikažemo kot posebno vrsto religije, ki se loči od drugih, izhajamo iz neke vnaprejšnje razlage. Na naše odločanje, katera dejstva so pomembna ali nepomembna, zanimiva ali nezanimiva, vplivajo naše ideje, bodisi religiozne bodisi nereligiozne.« (Partridge, 2009, str. 15)

Iz zapisa lahko med vrsticami razberemo, da je tudi ateizem odločitev posameznika. Podaja dvoumen odgovor, kaj pa če verjamemo, da bog ne obstaja.

Skozi pogovor med dvema otrokoma, ki ga kot primer navaja Dawkins, lahko zasledimo vprašanje o popolnosti. Je ateizem popolnost?

»A se greva staviti, da lahko dokažem, da bog obstaja?«

»Ziher ne moreš.«

»Okej, predstavljaš si najbolj popolno popolno reč, kar si jih moreš.«

»V redu, pa kva?«

»No, a je ta popolna, popolna, popolna reč resno zaresna? A resnično obstaja?«

»Ne, sam zmislju sm si jo.«

»Ampak če bi bila res zaresna, a ne bi bila še bolj popolna, ker bi bila res zaresna popolna reč dosti bolj fajn kot ena kr neki, v tri krasne izmišljena reč? In tako sem dokazal, da bog res obstaja. Nja-nja-nja-nja-nja-nja. Vsi ateisti so bedaki.« (Richard Dawkins, Bog kot zabloda, 91)

Vsak pri sebi mora oceniti, kaj je popolnost in če je ta popolnost sploh potrebna. To je tipični prikaz pogovora med dvema vrstnikoma. Pogosto se vse naše zadeve zataknejo pri vprašanju, kaj je za nekoga popolno. Kaj je za nekoga bog?

3.6.3. Dokazi Tomaža Akvinskega, zakaj je ateizem napačen:

1. Negibni gibalec:
»Nič se ne premakne, ne da bi kdo to premaknil. To nas privede k regresiji, iz katere se lahko izmotamo le s pomočjo boga. Nekdo je moral potegniti prvo potezo in tega imenujemo bog.«
2. Ne povzročeni povzročitelj:
»Nič ne povzroči samega sebe. Vsaka posledica ima svoj vzrok, tako pa smo znova prisiljeni k regresiji. Te se lahko znebimo le s prvotnim vzrokom, ki ga imenujemo bog.«
3. Kozmološki argument:
»Zagotovo je nekoč bil čas, ko še ni obstajalo nič snovnega. Ampak zdaj snovne stvari obstajajo, zato jih je moralo ustvariti nekaj nesnovnega, kar imenujemo bog.«
4. Argument stopnje:
»Kot lahko sami opazimo, se stvari na tem svetu med sabo razlikujejo. Tako se denimo razlikujejo po stopnji svoje dobrote in popolnosti. Vendar te stopnje ocenjujemo samo tako, da jih primerjamo z najvišjo možno. Ljudje smo lahko dobri in zli obenem, torej ne moremo biti nosilci najvišje stopnje dobrote. Potemtakem mora merilo popolnosti določati nek drug maksimum, tega pa imenujemo bog.«
(Richard Dawkins, Bog kot zabloda, 89)

Argumenti Akvinskega pojasnjujejo nekatere osnovne funkcije v življenju. Sam pa se vedno obrača k bogu po odgovor. Poglejmo si izmišljen, naključen primer.

V nekem vrstnem naselju so živeli Romanovi, Štefanovi in Konjačevi. Nekega večera je nad njihovimi hišami divjala nevihta. Ena od strel je zadela hišo Romanovih. Hiša ni pogorela zaradi strel voda, je pa prišlo do okvare nekaterih naprav v hiši. Ali gre za naključje, da je strela zadela prav hišo Romanovih in jo je ta odnesla brez večje materialne škode? Bi bilo drugače, če bi zadela kakšno drugo hišo?

Ko se pogovarjamo o tem, ali bog obstaja ali ne, bodimo pazljivi, predvsem pa strpni. Čeprav mnenja nekoga drugega ni potrebno sprejeti kot našo realnost, to še ne pomeni, da ga ni potrebno spoštovati. Imejmo solidaren in predvsem strpen pristop h kakršnim koli razpravam.

4. METODOLOGIJA

4.1. NAČRT

Najprej sem si dobro pripravil svoj načrt za izdelavo raziskovalne naloge. Pri tem sem upošteval tako dejstvo, da je raziskovalna naloga znanstveni projekt, kot tudi to, da jo izdeluje dijak.

4.2. ZBIRANJE GRADIVA

V knjižnici Šolskega centra Velenje sem s pomočjo zaposlenih poiskal ustrezno literaturo za svojo raziskovalno nalogo. Večina knjig je bila na voljo, manjkajoče gradivo sem poiskal v mestni knjižnici v Velenju. Seznanil sem se tudi s podobnimi raziskovalnimi projekti, ki so potekali v Šaleški in Savinjski dolini.

4.3. ANKETA

V mesecu decembru je bila objavljena spletna anketa, ki sem jo izdelal za svoj raziskovalni projekt. Anketo sem izdelal s pomočjo spletnega portala »Ika«. Dijaki so lahko do nje dostopali v šolski knjižnici, in sicer preko spleta, preko družbenega omrežja Facebook. Da pa bi anketa dosegla kar se da optimalno število dijakov, so nekateri dijaki reševali anketo pri pouku, kar je bilo v skladu z dogovorom med učiteljem in socialno delavko. Po pomoč sem se obrnil tudi na osebje v šolski knjižnici, ki je povezavo do spletne ankete delilo obiskovalcem knjižnice.

4.4. INTERVJU

Za potrebe raziskovalne naloge sem v mesecu decembru opravil štiri intervjuje. V skladu z dogovorom sem intervju posnel na svoj osebni telefon ter ga kasneje oblikoval v pisno obliko. Intervju sem jim poslal v pregled. Vsi so se strinjali z njegovo objavo. Osebe, s katerimi sem opravljal intervju, so različnih prepričanj. Zaradi anonimnosti sem njihova imena zamenjal z drugimi, ki si sledijo:

- Luka – predstavnik budistične religije

Luka poučuje na eni izmed šol na Šolskem centru Velenje. Ker se redno srečuje z dijaki iz različnih oddelkov, dobro pozna njihov način razmišljanja. Prihaja iz katoliške družine, v najstniških letih pa je začel s tehtanjem o tem, ali krščanstvo res podaja tisto pravo resnico, ki jo je iskal v življenju.

- Klemen – predstavnik ateistov

Klemen je predstavnik ateistov, zaposlen na Šolskem centru Velenje. Dela v prostorih, kjer se dnevno nahaja precej dijakov. Reden stik z dijaki ohranja s svojim delom. Zase pravi, da je ateizem nevera v boga.

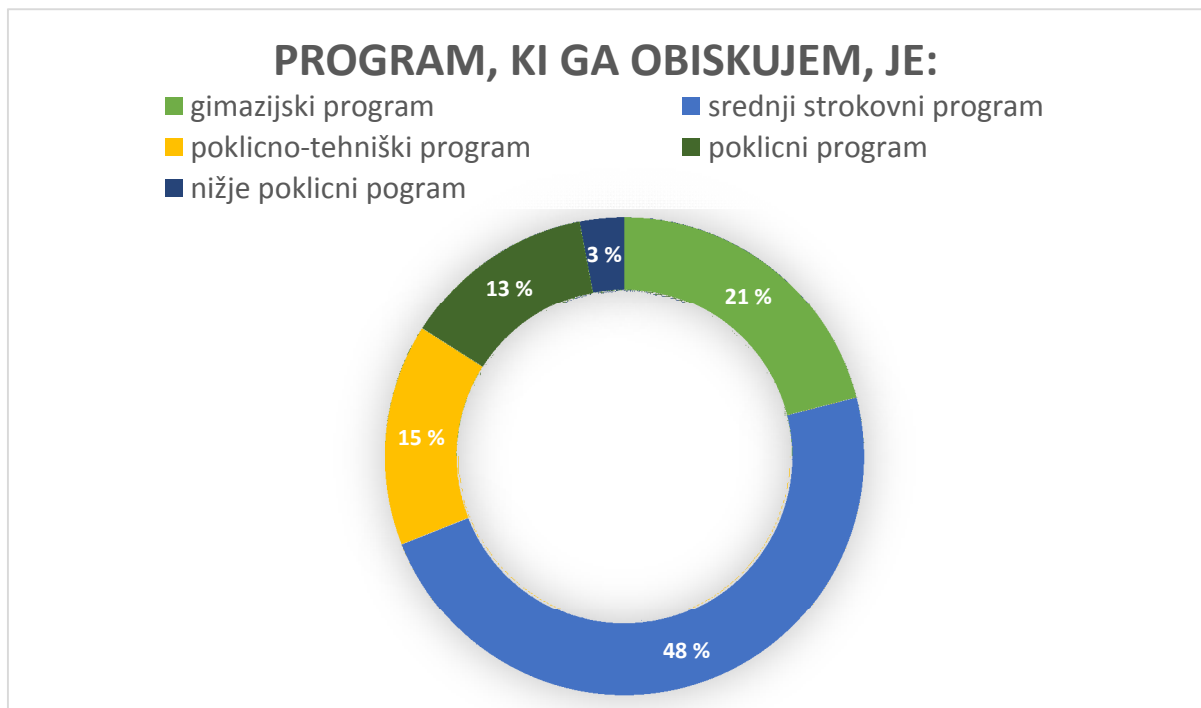
- Nace – predstavnik muslimanov
Tudi Nace je zaposlen na Šolskem centru Velenje. Dela z dijaki, ki so prišli iz tujine in so vključeni v različne izobraževalne programe. Uči jih pravilne komunikacije v slovenščini ter jim pomaga pri vključevanju v novo okolje.
- Val – predstavnik katolikov
Val je edini, ki ni zaposlen na Šolskem centru Velenje, vendar vseeno dela z mladostniki. Je katoliški duhovnik.

3.5. RAČUNALNIŠKA OBDELAVA

Po opravljenem zbiranju informacij sem izsledke in rezultate zbral in uredil v raziskovalni nalogi.

5. REZULTATI IN IZSLEDKI

Spletno anketo je v celoti rešilo 134 dijakov in dijakinj, kar predstavlja 7,6 % vseh dijakov Šolskega centra Velenje. 41 % anketirancev je bilo moškega spola, 59 % pa ženskega. Povprečna starost anketirancev je bila 17,8 let.

Graf 1: Obiskovanje srednješolskih programov

Iz

grafa je razvidno, da skoraj polovica anketirancev obiskuje srednji strokovni program, ti dijaki so dostopali do ankete preko družbenih omrežjih. Dijaki, ki obiskujejo poklicni ali nižje

poklicni program, so zaradi lažjega razumevanja ankete do nje večinoma dostopali pri pouku, ob vodenju učitelja.

Dijaki ostalih programov so do ankete dostopali na različne načine.

Graf 2: Verska opredelitev dijakov

78 % anketiranih dijakov se je označilo za verujoče. Glede na versko opredelitev slovenskih državljanov so najštevilčnejši katoliki. To se je potrdilo tudi v anketi, saj se je 47 % dijakov izreklo za katolike.

O razlogu za tako velik delež vernih govori tudi Val (predstavnik katolikov), ki na vprašanje, ali mladi potrebujejo religijo, odgovarja:

»Mislim, da mladi zelo potrebujejo religijo za svojo duhovno rast in razvoj.«

Poglejmo si, kaj so o ateizmu povedale intervjuvane osebe:

Ateizem kot sistem verovanja? Je to sploh mogoče?

Luka: »Ateizem je na nek način religija ali pa prepričanje, kjer se vse zanika in kjer je materialni svet glavna reč. Če gledamo samo to, kar vidimo in tipamo... Te stvari so meni smešne.«

Nace: »Ne. Ne. Po mojem mnenju ne. Ateizem vidim kot nek sistem verovanja v neverovanje.«

Val: »To ni verovanje. Kristjani verujemo v osebo, ateizem pa ne more biti vera. To stanje je sicer mogoče.«

Klemen: »Ateizem ni neverovanje v nič. Je neverovanje v boga. Je neko osebno prepričanje ali pa nek sistem.«

Predstavniki različnih verskih prepričanj so enoznačno trdili, da ateizem ni vera. Je sistem ali prepričanje.

Graf 3: Vpliv vere na razmišljanje vernikov

Dijaki, ki so se definirali kot ateisti, so bili v anketi postavljeni pred naslednjo trditvijo: »Vera v boga vpliva na razmišljanje vernikov.« Večina ateistov meni, da vera v boga vpliva na razmišljanje vernikov.

Klemen: »Hm. Od tistih mladostnikov, ki jih poznam, nihče ni ravno veren. Si pa predstavljam, da ko so v tej starosti, je vpliv od doma velik. Jaz si predstavljam, če si dijak, učenec in so vsi okrog tebe verni ali pa hodijo k šmarnicam, si verjetno tega tudi sam želiš.«

Klemen ugotavlja, da posredno prihaja do različnih vplivov. Pravi, da družba vpliva na dijake, ki so verni, in če predpostavljamo, da v to družbo sodi tudi družina, je ravno ta tista, ki ima največji vpliv na posameznika.

Graf 4: Razmišljanje o vsakdanjih stvareh

Dijakom, ki so se definirali kot verujoči, so bila v anketi postavljena tri dodatna vprašanja:

- na vprašanje, kako dolgo so vključeni v to religijo, je 94 % dijakov odgovorilo z odgovorom »od rojstva«;
- 93 % dijakov je odgovorilo, da svoje religije ne bi nikoli zamenjalo;
- pri vprašanju, ali njihova vera vpliva na njihovo mišljenje, sem dobil takšne odgovore: več kot 2/3 dijakov se zaveda, da njihova vera vpliva na njihovo mišljenje, dobra tretjina pa se s tem dejstvom ne strinja. Tako se mi poraja vprašanje o tem, ali so dijaki lahko še vedno samostojni pri oblikovanju različnih stališč, vrednot ...

So lahko mladi kljub religiji še vedno samostojni?

Val: »Bi rekel, da ravno obratno. Če nimaš enega duhovnega pogleda, potem si nesamostojen, ker si dejansko vezan samo na materialni svet. To pa je silno blizu neki zasvojenosti. Gre za materializem, ki te lahko zaslužnji in ni več svobode. Mislim, da mladi na vsak način potrebujejo religijo.«

Luka: »Jaz mislim, da nihče ni popolnoma samostojen pri prepričanjih, ne samo mladi. Okolje vpliva na to, tako da je svoboda lahko problem. Svoboda pomeni odgovornost. Ko je nekdo odgovoren, nosi tudi sam svoje posledice oz. mislim, da nihče ni samostojen, ne samo mladi. Okolje marsikdaj vpliva na to, tako da je svoboda problem. Svoboda pomeni odgovornost. Ko je nekdo odgovoren, nosi tudi sam svoje posledice.«

Nace: »Ja. Lahko so samostojni. Sicer pa že ko dijaki pridejo sem, na šolo, imajo neke temelje. Na te temelje pa prav gotovo veliko vpliva družina. Dijaki niso ravno nekakšen nepopisan list. Skrbniki oziroma starši imajo tukaj veliko vlogo.«

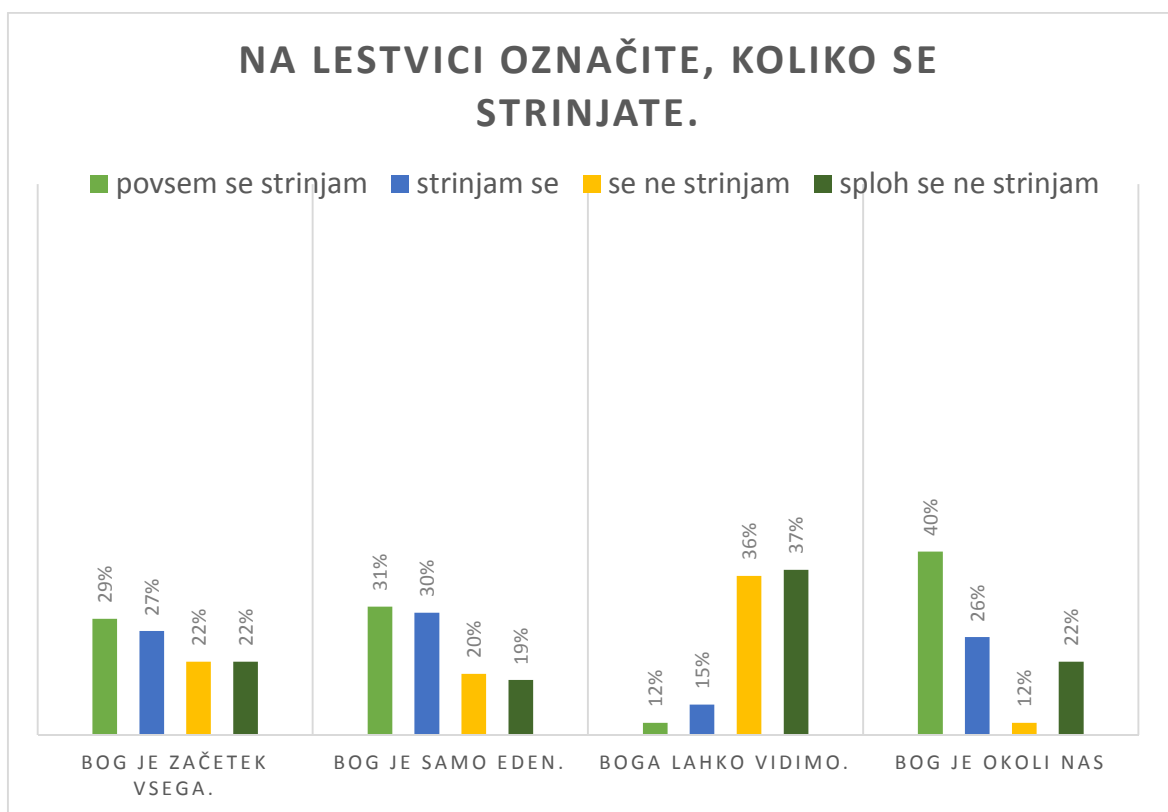
Predstavniki različnih religij so dali zelo različne odgovore. Nace je mnenja, da so mladi lahko še vedno samostojni, kljub temu da niso kot nepopisan list papirja. Val je prepričan, da si lahko samostojen samo, če imaš tudi nek duhovni pogled. Luka pa kot predstavnik budizma ugotavlja, da nihče ni popolnoma samostojen in da k temu veliko pripomore družba.

OZNAČITE, S KATERO OD SPODNJIH TRDITEV SE STRINJATE.	DELEŽ V %
Jaz ne verjamem, jaz vem, da bog obstaja.	25
Tega sicer ne morem zatrdno vedeti, vendar močno verujem v boga in živim v skladu z domnevo, da je.	19
Zelo negotovo, vendar me ima, da bi verjel v boga.	7
Božji obstoj in neobstoj sta do pike enako verjetna.	5
Ne vem, ali bog res obstaja, vendar sem bolj kot ne »skeptik«.	12
Tega sicer ne morem zagotovo vedeti, vendar menim, da je bog le malo verjeten, in živim v skladu z domnevo, da ga ni.	14
Vem, da ni boga.	9
nič od naštetega	9

Tabela 3: Opisno merilo

Dijaki so v anketi označili, katero opisno merilo glede verovanja za njih najbolj velja. Razmislek pri teh trditvah je po mojem mnenju vplival na bolj poglobljeno in iskrenejše odgovarjanje na vprašanja, ki so sledila.

Pri opisnem merilu se jih je 51 % opredelilo za verujoče, 49 % pa za skeptike ali ateiste. Rezultata tabele št. 3 in grafa št. 2 nista identična. V grafu št. 2 vidimo, da se je kar 78 % anketiranih opredelilo za verujoče. Pri opisnem merilu pa se je slaba polovica dijakov odločila za ateizem oziroma skepticizem.

Graf 5: Lestvica

Dijaki so v anketi odgovarjali na vprašanja o tem, kako zelo je bog prisoten v naši okolici. Kar 73 % dijakov se ne strinja s trditvijo, da lahko boga vidimo v svoji okolici. Čeprav je vernih 78 % dijakov, jih 62 % odgovarja, da je bog vse okoli nas. Kljub znanstvenim razlagam o nastanku sveta, je 56 % dijakov mnenja, da je bog začetek vsega. 61 % dijakov se strinja, da je bog samo eden.

Kako doživljate vernike? Jih imate za neumne? Bolj poučene?

Klemen: »Moram reči, da se čudim nekaterim stvarim, ki jim ljudje verjamejo. Tudi poznam ljudi, ki so bili vse življenje ateisti. Potem pa ko so se začeli starati ali pa so dovolj hitro izgubili koga, so začeli uporabljati neke zgodbe. Upanje, da mogoče pa je vseeno nekaj.«

V osnovi vas ne moti, da je nekdo religiozen in da ima svoja prepričanja?

Klemen: »Ne. Zakaj bi me? Dokler jih ne vsiljuje meni in dokler jih ne vsiljuje tja, kamor ne sodijo, me sploh ne moti.«

Kaj za vas pomeni religija? Ima negativni prizvok?

Klemen: »Mislim, da je zame med vero in religijo velika razlika. Vera je po mojem nekaj osebnega, religija pa je po navadi institucionalizirana in z osebno vero z mojega vidika ni nič narobe. Menim, da pač karkoli človeku pomaga, da mu je lažje v življenju, je super.«

So vaša prepričanja glede religije kakorkoli v povezavi s političnimi?

Klemen: »Saj je vedno tako, ali ni?«

Klemen ugotavlja, da prepričanja glede religij sovpadajo s političnimi. Ob tem si lahko postavimo vprašanje, ali je pri dijakih enako. Vsekakor bi bilo dobro raziskati tudi to smer, saj slednje posredno vpliva na politično kulturo v državi.

Klemen je mnenja, da z vero ni popolnoma nič narobe, dokler je to nekaj dobrega za nekoga. Problem vidi predvsem v religiji, ki jo dojema kot institucijo. Hkrati se čudi, čemu vse ljudje verjamejo. Kot ateist ugotavlja, da pri drugih ateistih pogosto prihaja do tega, da postanejo teisti zaradi nekega dogodka v življenju.

Se strinjate z mojo trditvijo, da smo v osnovi vsi ljudje rojeni s strahom pred neznanim, ta pa nas ovije v bojazen, kar nas potem potisne v naročje religije in prerokov?

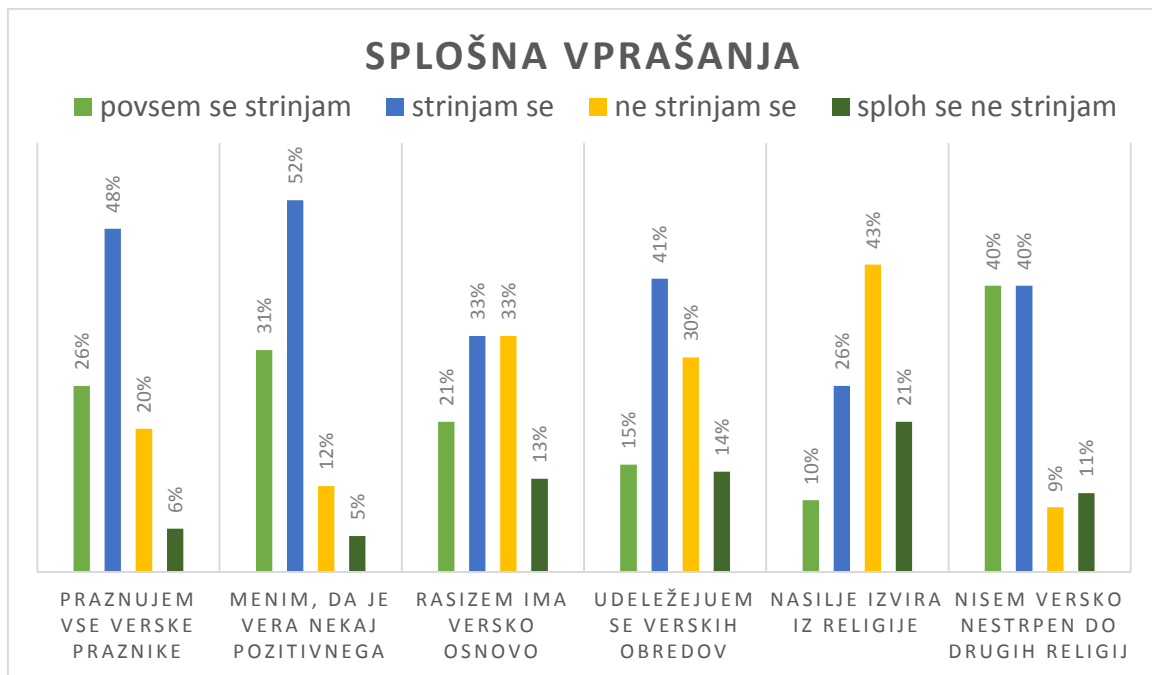
Luka: »Strah je. Strah je velikokrat prisoten in nastane zaradi izgube ali pa zaradi prepričanja, da je nekaj končno, da se nekaj konča (rekel bi, da sta začetek in konec dve strani istega kovanca).«

Klemen: »Ja. Mogoče. Strah pred neznanim, mogoče želja. Želja po tem, da razumemo, zakaj nekateri verjamejo, nekateri pa ne. Od nekdanj so namreč strašili z božjo kaznijo. Vsi na neki kolektivni ravni smo malce okuženi s tem dvomom. Mogoče, ko te je strah. Mogoče gre za obliko vraževerja. Ne vem. Če me nekdo sooči z vprašanjem, kaj sem, imam vedno pripravljen odgovor na to. Kakšni pa so včasih občutki? To pa je nekaj povsem drugega. Tu pa gre za drugo stvar. Jaz mislim, da je vera odgovor na te stvari in vprašanje. Nek konstrukt, zato da bi si lahko odgovorili. Ne pa nekaj dejanskega.«

Nace: »Delno ja.«

Val: »Ja. Povsod je možna relativnost. Ni dvoma. Strašno je pomembno, kako je otroku ali odraslemu predstavljena podoba boga. Če ga gledaš zelo strogo, skozi nerazumevanje Svetega pisma, potem je lahko bog tudi veliki tiran. Če pa ga seveda gledaš pravilno in v celoti poskušaš razumeti Sveto pismo, pa je dejansko bog neskončna ljubezen.«

Predstavniki verskih prepričanj odgovarjajo, da je verovanje posledica strahu pred neznanim. Torej se je pomembno vprašati, v kaj verjamejo in zakaj? Večina ljudi si namreč tega vprašanja nikoli ne postavlja ali pa si ga ne želi. Po njihovih odgovorih sodeč lahko za dijake sklepamo enako, in sicer da je strah pred neznanim prisoten, saj večina dijakov veruje.

Graf 6: Splošna vprašanja

Visok delež dijakov praznuje verske praznike. 83 % dijakov je mnenja, da je vera nekaj pozitivnega, čeprav kar polovica dijakov trdi, da ima rasizem versko osnovo. 80 % dijakov pa je kljub temu dejstvu prepričan, da niso versko nestrpni.

Glede na dejstvo, da je več kot polovica dijakov mnenja, da rasizem izvira iz vere, je potrebno v nadaljnjih raziskavah poiskati razloge za takšen podatek. Poiskati je potrebno vplive in razloge za takšno mnenje dijakov.

Predstavnika budizma sem vprašal naslednje: Ali praznujete krščanske praznike? Vse?

Luka: »Ja. Načeloma nimam nič proti nobenemu prazniku. Sploh, če se družina in vsi skupaj dobijo in so veseli. Da pa se seveda uporabiti več praznikov, kot jih je. Nisem proti. Osnovna ideja pri vseh religijah je pomoč človeku in lažje sprejemanje sveta. Tudi božični venček sem že kupil, v cerkev po navadi ne grem v tem času. Na izletih ali potovanjih pa grem z veseljem na ogled svetih objektov. Nimam pa nobenih zadržkov, če se izrazijo želje, kot so pogrebi ali pa polnočnice. Nisem tak, da vztrajam, da je samo ena rešitev za vse prava. Sobivanje različnih prepričanij je pravo. S tem ne škodujemo nikomur.«

»Krščanstvo in islam sta prepogosto vir konfliktov, vir nesporazumov. Veliko ljudi se strinja, da od tod prihajajo tudi rasizem, homofobija pa neenakost itd. Kako na te stvari gledate vi?«

Luka: »Vsaka religija ali pa neka teorija in tudi znanost se lahko izkoriščajo. Znanost se je močno izkoriščala na primer v 2. svetovni vojni kot izgovor za določene nestrpnosti. Vsaka religija je imela kakšne temne plati. Na primer krščanstvo – križarske vojne. Ampak tudi danes se za islam govori ... Nobena religija, če ljubi vernike, ne bo pustila, da odidejo v vojno in tam padejo. Razen če imajo ti verniki oprane možgane. Za te konflikte so večkrat odgovorni moški, ego osvajačca. Drugače pa se neravnovesje, ki obstaja v družbi, vedno preslika v konflikt. Iz nevednosti izhajajo potem težave, nasilje, ki rodi nasilje.«

Vprašanje, zastavljeno Klemenu: Praznujete verske praznike? Obrede?

Klemen: »Ne praznujem, ne. Moj svak se je na primer poročil v precej katoliško družino in me tudi ne moti, če praznuje te stvari kdo drug.«

V osnovi vas ne moti, da je nekdo religiozen in da ima svoja prepričanja?

Klemen: »Ne. Zakaj bi me? Dokler jih ne vsiljuje meni in dokler jih ne vsiljuje tja, kamor ne sodijo, me sploh ne moti.«

Vprašanje, zastavljeno muslimanskemu predstavniku: Praznujete slovenske krščanske praznike?

Nace: »Ne, ne praznujem. To pa še ne pomeni, da drugim ne izkažem takrat nekega spoštovanja.«

Vsi so se strinjali, da kljub temu da niso del prevladujoče religije, ki trenutno velja v Sloveniji, vseeno spoštujejo vse cerkvene praznike. Klemen kljub ateističnim prepričanjem spoštuje običaje drugih. Luka pa ugotavlja, da so bile v preteklosti religije pogostokrat izkoriščene za obvladovanje množic, pri tem pa poudari, da je bilo pri znanosti enako. Pri nobenem ni moč zaslediti verske nestrpnosti.

Graf 7: Gradnja strpnega odnosa

Le 30 % dijakov meni, da v Sloveniji ne morejo graditi strpnega odnosa do vseh verstev.

Se znajo mladi dobro opredeliti, ko gre za verska vprašanja?

Val: »Mislim, da jim je kar precej vseeno, za kakšno vrsto vere gre. Ko jaz to spremljam, nestrpnosti ni opaziti. Mogoče malo do nacionalnosti. Do vere zaenkrat še ni opaziti. Čeprav se vedno bolj oglašča tudi ta muslimanski svet, ki ga mladi hočeš nočeš srečujejo. Še posebej v Velenju.«

Nace: »Jaz bom rekel tako. Kar se tiče dijakov, ki jih učim jaz, je tako, da je nekje od trideset do štirideset odstotkov tistih, za katere ocenjujem, da imajo pozitiven odnos do religije. Ostali pa so malce bolj zadržani. Ko gre za verska vprašanja, se eni znajo zelo dobro opredeliti, drugi spet ne. So različni. To seveda ni dobro ne slabo. Še vedno pravim, da v svojem bistvu moraš biti to, kar si. Tudi mislim, da dijaki niso versko nestrpni, vsaj ti ne, ki jih poznam.«

Luka: »Seveda pa prepričanje in iskanje svojega smisla in cilja obstaja. Tudi preizkušanje meja. Vsi dijaki imajo neka prepričanja. Ali so to verska ali niso. So prepričanja. Potrebno jih je spoštovati.«

Osebe, ki sem jih intervjuval, so povedale različna mnenja. Predpostavljajo, da so mladi v obdobju, ko presojuje stvari pod vplivom družbe.

Graf 8: Mnenje o razumnih dokazih

Pri zadnjem vprašanju v anketi so se morali dijaki opredeliti, ali na podlagi razumnih dokazov sprejemajo svet okoli sebe. Kar 84 % dijakov je temu pritrnilo. Kar je zanimivo, saj več kot polovica dijakov verjame, da je Bog vsepovsod okoli nas.

Kaj bi mladim svetovali vi?

Luka: »Svetoval bi jim, naj se držijo načela, ki ga je nekoč izrekel Buda: »Preverite, vzemite tisto, kar vam koristi. Ne verjemite v nobeno dogmo, kar je nekdo rekel, ampak vedno pokusite s prijaznostjo in vzemite tiste dele, ki vam koristijo.«

Nace: »Povedal bi jim, da morajo najprej spoštovati to, kar so, in morajo to negovati. Nato pa naj spoštovanje kažejo do drugih.«

Val: »Jaz mislim, da je največ vredno to iskanje resnice v vseh smereh. Ne samo materialno, tudi duhovno in ezoterično. Potem pa se mora vsak potruditi narediti nek presek čez vsa ta spoznanja. Če se prepustiš vetru, od tega ni veliko kaj. Treba je veliko delati. Ne bo šlo brez vzponov in padcev, bodo pa odkrili lepoto življenja.«

Klemen: »Zdi se mi, da je treba o vseh pomembnih stvareh dobro razmisliti. In to večkrat v življenju, ne samo v mladosti. Mogoče podvomiti o vsem, v kar smo vedno verjeli, zato da si utrdimo svoj pogled ali ga po potrebi spremenimo. Ja, definitivno mislim, da je najbolje, če svoje odločitve sprejemamo sami, če nič drugega, če se zmotimo, smo sami krivi.«

Ob podatku, da mladi sprejemajo svet okoli sebe tudi na drugačen način, kot samo na podlagi nekih razumnih dokazov, lahko pogledamo, kaj o takšnih stvareh pravijo predstavniki. Vsi navajajo, da je treba iskati neko resnico, dobro premisliti o tej resnici in vzeti tisto, kar potrebujemo. Klemen navaja, da smo potem sami krivi, če se izkaže, da naša resnica pač ni to, kar naj bi bila. Vsi tudi posredno omenjajo popolnost, h kateri mladi težijo, pri tem pa upoštevajo, da lahko do nje, če sploh kdaj, pridemo na različne načine. Za popolnost ne potrebujemo nestrpnosti, dovolj je, če smo to, kar smo.

6. ZAKLJUČEK

HIPOTEZA 1: Kljub sodobnemu času, v katerem so na voljo različne znanstvene podlage, ki religijske dogme izpodbijajo, jim dijaki še vedno verjamejo.

Dijaki so v anketi z veliko večino zatrdili, da so še vedno zelo religiozni. Kljub sodobnim informacijskim sistemom iščejo in najdejo razlage in odgovore na različna vprašanja v religiji. Religijo večinoma dojemajo kot nekaj dobrega, vsakdanjega in pozitivnega. Mnenja so, da religija vpliva na njihovo mišljenje o vsakdanjih stvareh, ki jih počno. Večinsko verjamejo, da je bog začetek vsega, da je samo eden in da je vsepovsod okoli nas. Manj se strinjajo s tem, da ga lahko vidimo. Svojo hipotezo sem potrdil.

HIPOTEZA 2: Dijaki se znajo dobro opredeliti, ko gre za verska vprašanja.

To hipotezo lahko potrdim. Dijaki so uspešno odgovorili na vsa vprašanja v anketi, redkokdaj pa so se zatekli k odgovoru »ne vem«. Uspešno so odgovorili tudi na opisna merila, ki so jim bila zastavljen v anketi.

HIPOTEZA 3: Večina dijakov je v določeni religiji že od rojstva in svoje religije ne namerava zamenjati.

Hipotezo lahko potrdim. Dijaki so s 94 % pritrdili, da so v svoji religiji že od rojstva. Odstotek manj pa jih je mnenja, da je ne nameravajo zamenjati.

HIPOTEZA 4: Dijaki se neredno udeležujejo verskih obredov v svoji verski skupnosti.

Glede informacijske dostopnosti, ki prevladuje med slovenskimi mladostniki, je bilo pričakovati, da se dijaki ne udeležujejo verskih obredov. Era informacijskih sistemov in tehnologij se je namreč močno dotaknila tudi slovenske mladine. Te hipoteze ne morem v celoti potrditi. 55 % dijakov je v anketi potrdilo, da praznujejo verske obrede v svoji religiji in se jih redno udeležujejo.

HIPOTEZA 5: Dijaki niso versko nestrpni.

Hipotezo lahko glede na rezultate ankete potrdim. Sicer pa tudi na Šolskem centru Velenje ni opaziti, da bi bili dijaki versko nestrpni, kljub številnim migracijsko varnostnim pomislekom. Tudi osebe, ki sem jih intervjuval, so podobnega mnenja. Na račun migracijske problematike res običajno prihaja do različnih razprav na ta račun, ki jih lahko slišimo na šolskih hodnikih, kar je seveda povsem normalno. Vendar so to zgolj razprave mladostnikov o aktualnih problemih države.

7. ZAHVALA

Na začetku se moram najprej zahvaliti vsem, ki ste kakor koli pripomogli k nastajanju moje raziskovalne naloge. Čeprav vas v nadaljevanju ne bom omenil, ste z mano v mislih.

Hvala moji mentorici gospe Maji Radšel. Vem, da sva pogosto stala na nasprotnih bregovih, ampak vseeno hodila v isto smer. Vesel sem, da ste mi stali ob strani, me podpirali in me spremljali v skoraj eno leto dolgim izzivu.

Hvala dijakinjam in dijakom, ki ste rešili anketo.

Hvala osebam, ki sem jih intervjuval. Izpostavili ste se in mi zaupali svoje osebne zgodbe in poglede. Zaradi vas lahko nekatere stvari lažje razumem tudi sam.

Hvala družini, razredničarki, prijateljem in ostalim, ki ste me prenašali skozi izziv. Velikokrat sem se zatopil v delo in vse prevečkrat pozabil na vas. Na koncu pa ste me vseeno razumeli.

Hvala delu osebja v šolski knjižnici. Zadnje mesece je namreč ta kraj postal moj drugi dom, moj svet miru in misli. Ko so okoli mene hodile sence, ste mi kazali sonce.

Hvala gospe Urški Mazej za lektoriranje in strokovni pregled naloge.

8. POVZETEK

Cilj raziskovalne naloge je preučiti odnos velenjskih srednješolcev do religije. Pred posebno preizkušnjo pride vsak mladostnik, ko vstopi v puberteto. Takrat se začnejo pojavljati vprašanja o naši identiteti. Eno izmed teh vprašanj je tudi, kakšno je naše versko prepričanje. Da bi lažje razumel, kakšen odnos imajo dijaki do različnih religij, sem se odločil, da bom izdelal raziskovalno nalogo. Izdelal sem spletno anketo, v kateri sem dijake Šolskega centra Velenje spraševal, kakšen odnos imajo do religije. Povprašal sem jih, ali se udeležujejo verskih obredov, kako dolgo so že v svoji religiji in ali jo nameravajo zamenjati. Zanimalo me je tudi, ali so versko strpni in ali mislijo, da lahko v Sloveniji gradimo strpen odnos do vseh religij. Dijakinje in dijaki se zavedajo, da religija vpliva na njihovo mišljenje. So religiozni in se udeležujejo verskih obredov. Praznujejo verske praznike v okviru svoje religije ter verjamejo, da boga res ne moremo neposredno videti, je pa povsod okoli nas. Sedemdeset odstotkov anketiranih dijakov in dijakinj meni, da lahko v Sloveniji gradimo strpen in miren odnos do religij. Anketirani se po večini štejejo za strpne do drugih religij. V anketi so redko izbrali odgovor »ne vem« oziroma so vprašanje preskočili. Večinoma so mnenja, da razizem ne izvira iz vere in da ta predstavlja nekaj pozitivnega. Opravil sem tudi štiri intervjuje z odraslimi osebami različnih verskih prepričanj in jih primerjal z odgovori anketirancev. S tem sem želel doseči večjo objektivnost pri samem vrednotenju rezultatov. Prišel sem do zaključkov, da imajo dijaki in predstavniki različnih verskih prepričanj kar nekaj skupnih točk. Te so, da vsi praznujejo verske praznike, so mnenja, da je vera nekaj pozitivnega, in da niso versko nestrpni.

9. PRILOGE

priloga A: anketa

Odnos velenjskih srednješolcev do religije

Kratko ime ankete: Raziskovalna naloga
 Dolgo ime ankete: Odnos velenjskih srednješolcev
 do religije
 Število vprašanj: 13

Avtor: tadejapp
 Dne: 08. 07. 2016

Spreminjal: tadejapp
 Dne: 17. 11. 2016

Pozdravljeni, sem dijak 3. letnika programa Okoljevarstveni tehnik na Šoli za rudarstvo in varstvo okolja v Velenju. V letošnjem šolskem letu sem se odločil, da bom izdelal raziskovalno nalogo. Raziskal bom odnos velenjskih srednješolcev do religije. V nadaljevanju vas čaka vprašalnik. Ne glede na vašo veroizpoved bom hvaležen, če ga boste izpolnili. Cenim vaš čas za reševanje ankete. Najlepša hvala. Tadej Jezernik

Q1 - Katere vere ste?

- katoliške
- muslimanske
- pravoslavne
- drugo (verujoči)
- ateist (neverujoči)

Označite, kako se strinjate z naslednjo trditvijo:

	Povsem se strinjam.	Se strinjam.	Se ne strinjam.	Sploh se ne strinjam.
Vera v boga vpliva na razmišljanje vernikov.	☐	☐	☐	☐

Kako dolgo ste že vključeni vanjo?

- Od rojstva
- Od najstniških let
- Od polnoletnosti

Bi zamenjali svojo vero?

- NE
 DA

Mislite, da vera vpliva na vaše razmišljanje o vsakdanjem življenju?

- Strinjam se.
 Delno se strinjam.
 Se ne strinjam.
 Popolnoma se ne strinjam.

Označite, s katero od spodnjih trditev se strinjate.

Prosim, ustrezno označite mejnik. Mejniki so povzeti po knjigi Bog kot Zabloda, R. Dawkins.

- Jaz ne verjamem, jaz vem, da bog obstaja.
 Tega sicer ne morem zatrdno vedeti, vendar močno verujem v boga in živim v skladu z domnevo, da je.
 Zelo negotovo, vendar me ima, da bi verjel v boga.
 Božji obstoj in neobstoj sta do pike enako verjetna.
 Ne vem, ali bog res obstaja, vendar sem bolj kot ne skeptik.
 Tega sicer ne morem zagotovo vedeti, vendar menim, da je bog le malo verjeten, in živim v skladu z domnevo, da ga ni.
 Vem, da ni boga.
 Nič od naštetega.

Na lestevici označite, koliko se strinjate s trditvami.

	Povsem se strinjam.	Se strinjam.	Se ne strinjam.	Sploh se ne strinjam.
Bog je začetek vsega.	☐	☐	☐	☐
Bog je samo eden.	☐	☐	☐	☐
Boga lahko vidimo.	☐	☐	☐	☐
Bog je okoli nas.	☐	☐	☐	☐

- Ustrezno označite.

	Povsem se strinjam.	Strinjam se.	Ne strinjam se.	Sploh se ne strinjam.
Praznujem vse verske praznike.	☐	☐	☐	☐
Menim, da je vera nekaj pozitivnega.	☐	☐	☐	☐
Rasizem ima versko osnovo.	☐	☐	☐	☐
Udeležujem se verskih obredov.	☐	☐	☐	☐
Nasilje izvira iz vere.	☐	☐	☐	☐
Verska nestrpnost ne velja zame.	☐	☐	☐	☐

Menite, da lahko v Sloveniji gradimo odprt in strpen odnos do vseh verstev?

- DA

NE

Se strinjate s trditvijo, da na podlagi razumnih dokazov sprejemate svet okoli sebe?

DA

NE

Spol:

Moški

Ženski

Starost:

Program, ki ga obiskujem, je:

- gimnazijski program
- srednje strokovni program
- poklicno-tehniški program (nadaljevalni program)
- poklicni program (3 leta)
- nižje poklicni program (2 leti)

priloga B: intervjuji

1. INTERVJU – Luka – budist

1. Od odgovorne odrasle osebe se pričakuje, da ima svoja, jasna stališča, da se primerno odziva v različnih situacijah. Zase pravite, da je vaše versko prepričanje usmerjeno v budizem. Kaj si predstavljate pod samim imenom budizem? Neko podobo, osebo, prepričanje, morda spoznanje?

»Če bi se sam opredelil, bi rekel, da sem budist. Pripadam zen budistični religiji, ki je zelo specifična. Izvira iz Japonske in je pravzaprav prepričanje, ki si ga deli marsikdo na svetu. Ni pa to specifična religija kot kakšna druga. Sam Dalajlama pravi, da gre bolj za psihološki sistem ali prepričanje. Da gre za povezanost sveta, povezanost vseh stvari in bitij, vključno s človekom, kjer je ločenost le privid.

On tudi pravi, da je njegova prijaznost njegova religija. To je tisti sistem prepričanja, ki naj bi ljudem pomagal v življenju. Tudi v težavah, da potem nekako laže vse to preživljajo. Buda je bil človek. Jaz verjamem, da gre za neko inkarnacijo avatarja in budizem lahko gledamo večplastno. Je predvsem prepričanje, da je vse dobro, da imamo vsi nekaj skupnega – začetek. Da je moral obstajati nek začetek in da dejansko smo vsi med seboj povezani.

Če bi rekel, kot pravi Dalajlama: »Nobene potrebe ni po templjih ne po zapletenih filozofijah, moje misli, moje srce so tempelj, moja filozofija je prijaznost.« To je ena od glavnih stvari, se mi zdi. To je na kratko povedano, kako Dalajlama vidi budizem in mogoče še kdo drug. Dalajlama prihaja iz Tibeta. Tam je Tibetanska različica budizma lamaizem, ki je seveda tudi posebna oblika, nastala na tibetski planjavi z več kot 4000 metri nadmorske višine na strehi sveta. Vendar osnovno prepričanje v budizmu, mislim, da je neglede na smeri skoraj povsod v osnovnem pomenu res enako.«

2. Se pravi, po vašem mnenju budizem ni religija, ampak prepričanje, kajne? Torej se ne strinjate s svetovno klasifikacijo, ki uvršča budizem med religijo?

»Nekateri ljudje jo imajo za religijo. Vendar tako kot jaz to razumem, budizem ni posebna religija, saj je bil Buda tudi človek in njegovo učenje govori o prenehanju trpljenja ter poti, ki vodi iz njega. Verjame se že v nekaj, kar obstaja po smrti in višje. Vendar ne gre za prisposodobu Boga – oz. Stvarnika, ki naj ne bi kaznoval ljudi ali pa bi nekako stal nad vsem in skušal uveljavljati svojo voljo.«

Drugi del vprašanja je kar zapleten, vendar bom rekel, da se tudi znanstvena prepričanja spreminjajo skozi čas in to je vse zelo relativno. Današnja kvantna fizika govori o relativizmu in pomembnosti opazovalca ter stanjih zavesti, ki ga budizem pozna že več kot 2500 let. Tako da je to težko na ta način opredeliti. Znanost v veliko primerih dokaže, da nekaj obstaja, vendar to težko opredeli. V drugih primerih odvisno od osebnega prepričanja človeka, ki lahko dokaže, da nič ni le materialni svet. Mislim pa, da je tudi človekova potreba verjeti v nekaj. V nekaj višjega. V nekaj, kar obstaja v onostranstvu. Tako bi jaz definiral budizem.«

3. Kakšen pa je vaš pogled na zahodne religije, ki so velikokrat bolj birokratsko organizirane in centralizirane?

»Rekel bi, da so zahodne Cerkve izraz neke kulture in njenega razvoja. Okolja, ki izraža neko stališče. Zahod se že kar dalj časa ukvarja z materialnim svetom. Religija na Zahodu je več stoletij služila temu, da so nekatere strukture obvladovale množice. Vzhod z razliko od Zahoda, se bolj ukvarja z notranjim svetom, ki je tako neskončen kot zunanji ali makro svet – vesolje, z duševnimi procesi in s stanji. Rekel pa bom, da v zadnjem stoletju prihaja do velikih prepletanj. Veliko ljudi na Zahodu se ukvarja z vzhodnimi borilnimi veščinami, verskimi prepričanji ali pa s kakršno koli drugo tradicijo, ki prihaja z Vzhoda, saj jim to, kar imajo na Zahodu, ne zadošča. To je po mojem mnenju posledica tega, da niso zadovoljni z obstoječimi odgovori zahodnega načina življenja in s prepričanji te kulture – z življenjem v vsakdanu. Tudi sam izhajam iz krščanske družine, kjer domači hodijo k cerkvenim obredom za božič in veliko noč ter za ostale večje praznike. Vendar se tudi tam opaža velika razlika, kako duhovnik govori eno, praksa pa izvaja drugo. Tukaj obstaja velika razlika med teorijo in vsakdanjo prakso in mene je to tudi motilo že v zgodnjem otroštvu. Marsikdo misli, da je nekaj, kar je daleč stran, tisto idealno, vendar so tudi tam le ljudje. Eni živijo vero v praksi, velika večina pa v strahu in vzamejo le tisto, kar jim ustreza. Zaprtost tibetanskega budizma in njihova samozadostnost sta povzročili vdor Kitajcev in potem se je ta oblika budizma začela intenzivno širiti na Zahod, saj je Dalajlama moral zbežati iz lastne države na Zahod oz. Indijo.«

4. Pravite, da ste se že zgodaj začeli ukvarjati s tem, kar vas veseli. Kako je šel ta prestop iz ene religije v drugo?

»Družina je zelo pomembna in bistvena na zavednem ter nezavednem nivoju. No, jaz sem se s tem dokaj hitro začel ukvarjati. Tudi zaradi trpljenja, ki nastane prej ali slej. Človek se seveda vpraša, kaj je to? Za kakšen smisel gre? Kaj pomeni? Vzhodni pogled na svet, ki je malce širši, ali pa gledano z druge perspektive, mi je dal drug pogled, ki mi je bil bolj všeč, kot pa tisto, kar imamo doma.

Črno-belo polarizirati stvari je lahko, ampak ni resničnost. Rekel bi, da je tudi v krščanstvu mistična tradicija kot npr. Mojster Eckhart, ki tudi svet vidi kot celoto. Vsaka religija ali pa neko versko prepričanje sta pač odvisna od vsakega posameznika, kako to izvaja v praksi. Verjamem, da so v vseh religijah ali pa verskih prepričanjih tako svetli in malo manj svetli trenutki in osebe, ki nekomu bolj, nekomu pač manj ustrezajo.«

5. Prej ste dejali, da verjamete v reinkarnacijo. Zdaj pa me zanima, ali so to vaša jasna stališča in na podlagi česa ste jih sprejeli, glede nato, da nekega jasnega dokaza o tem nimamo? Oziroma je to morda samo domneva in vi stojite zanje?

»Kar se tiče nekih dogem, osnovnih prepričanj – vsega tega se seveda ne da dokazati. Sploh pa ne na ta način, kot je v navadi za klasičnega zahodnega človeka. Bi pa takole rekel, da fizikalno gledano se energija ne uniči, lahko se pretvarja iz ene oblike v drugo. Če je nekaj nastalo, potem to ne more izginiti nekje na površju. Materialno ali pa nematerialno.

Materija in energija se lahko tudi med seboj spreminjata in prepletata. Sodeč po tem fizikalnem stališču in tudi po kvantnih pojavih stvar ni tako črno-bela, kot se je včasih zdela. Zahod vedno bolj ugotavlja, da stvari niso tako ostre ali pa jasne, kot je to včasih bilo, v

prejšnjih stoletjih. In ali opazovalec vpliva na to, kaj se dogaja? Tako da jaz bom rekel, da v to verjamem, sicer pa dopuščam odprto, da ima vsak lahko svoja prepričanja.«

6. Lahko zase trdite, da ne vsiljujete svojega mnenja?

»Da. Jaz sem odprt za pogovor. Vedno. Sploh če kdo želi o tem debatirati. Ker prepričati nekoga v nekaj in ta za to ni pripravljen, je izguba časa. Lahko pa seveda izmenjamo različna mnenja in vidimo, kje smo.«

7. Ali praznujete krščanske praznike? Vse?

»Ja. Načeloma nimam proti nobenemu prazniku. Sploh če se družina in vsi skupaj dobijo in so veseli. Da pa se seveda uporabiti več praznikov, kot jih je. Nisem proti. Osnovna ideja pri vseh religijah je pomoč človeku in lažje sprejemanje sveta. Tudi božični venček sem že kupil, v cerkev po navadi ne grem v tem času. Na obisku med počitnicami pa z veseljem grem na ogled svetih objektov. Nimam pa nobenih zadržkov, če se izrazijo želje, kot so pogrebi ali pa polnočnice. Nisem tak, da vztrajam, da je samo ena rešitev za vse prava. Sobivanje različnih prepričanj je pravo. S tem ne škodujemo nikomur.«

8. Krščanstvo in islam sta prepogosto vir konfliktov, vir nesporazumov. Veliko ljudi se strinja, da od tu prihajajo tudi razizem, homofobija pa neenakost itd. Kako na te stvari gledate vi?

»Vsaka religija ali pa neka teorija in tudi znanost se lahko izkoriščajo. Znanost se je močno izkoriščala na primer v 2. svetovni vojni kot izgovor za določene nestrpnosti. Vsaka religija je imela kakšne temne plati. Na primer krščanstvo – križarske vojne. Ampak tudi danes se za islam govori ... Nobena religija, če ljubi vernike, ne bo pustila, da odidejo v vojno in tam padejo. Razen če imajo ti verniki oprane možgane. Za te konflikte so večkrat odgovorni moški, ego osvajalca. Drugače pa neravnovesje, ki obstaja v družbi, se vedno preslika v konflikt. Iz nevednosti izhajajo potem težave, nasilje, ki rodi nasilje.«

9. Ateizem kot sistem verovanja? Je to sploh mogoče?

»Ateizem je na nek način tudi religija ali pa prepričanje, kjer se vse zanika in kjer je materialni svet glavna reč. Če gledamo samo to, kar vidimo in tipamo – te stvari so meni smešne. Obstajajo oblike energije, kot so rentgenski žarki, in jih mi ne vidimo. Pa toplotno sevanje, slednjega čutimo, vidimo pa ga zopet ne. Potem so tukaj še elektrika in ostale stvari. Reči, da tega ni in da tega ne uporabljamo, je pač lahko zgolj samo neko prepričanje. Vendar praksa dokazuje, da ti sistemi so in da stvari delujejo. Skoraj vsakdo uporablja mobilni telefon, ki uporablja nevidne elektromagnetne valove kot tudi marsikaj drugega.«

10. Se strinjate z mojo trditvijo, da smo v osnovi vsi ljudje rojeni s strahom pred neznanim, ta pa nas ovije v bojazen, kar nas potem potisne v naročje religij in prerokov?

»Strah je. Strah je večinoma velikokrat prisoten in nastane zaradi izgube ali pa zaradi prepričanja, da je nekaj končno, da se nekaj konča (rekel bi, da sta začetek in konec dve

strani istega kovanca). Zdaj se lahko marsikdo, ki verjame v ponovno rojstvo ali pa sledi nekemu energetskemu prenosu, temu izogne.«

11. Ko nekdo vstopi v puberteto, se zanj začnejo velike telesne in duševne spremembe. Najstniki se v tem obdobju pogosto sprašujejo o svojem izvoru, okolju, občutkih in o ostalih pomembnih dejavnikih, sploh ko o tem iščejo vtise. Pogosto se pridružijo skupinam, ki imajo neko stališče. Kako vi vidite ta odnos med posameznikom in neko skupino?

»Konkretno je težko reči. Seveda pa prepričanje in iskanje svojega smisla in cilja obstajata. Tudi preizkušanje meja. Verska prepričanja seveda niso del šolskega sistema. Po svoje je to tudi pravilno, da je država ločena od religije, ker se je to v preteklosti večkrat izkoriščalo. Vsi dijaki imajo neka prepričanja. Ali so to verska ali niso ... So prepričanja. Po navadi so to prepričanje družine, iz katere izhajajo, in te so del kulture ljudi nekega ozemlja. Potrebno jih je spoštovati. Družina na to zelo vpliva. Pozneje, ko je mladostnik starejši, se seveda lažje opredeli in pogleda, kaj mu je všeč. Včasih lahko zaslediš, kakšna so njegova prepričanja. Posameznik, ki se išče in ki še nima svojih prepričanj, se lažje vklopi nekam in potem je kot skupina močnejši oziroma se čuti kot del sistema. Lažje potem nekako deluje. Cilj skupin, ki novačijo za svoje interese, je mlade prepričati v nekaj. Na podlagi nekega nezadovoljstva. Take skupine manipulirajo, da dosejajo svoje cilje. Nasilje pa na koncu koncev vedno rodi novo nasilje. Reševanje problemov na ta način pa ne vodi nikamor. Tukaj namreč kot že stoletja velja zakon vzrok in posledica.«

12. Ali opažate, da so dijaki versko nestrpni?

»Hm. Velikokrat prevladuje prepričanje množice. Ampak to je odvisno od skupine. Nekdo, ki je nezadovoljen s sabo, je po navadi tudi nestrpen ali do tujcev ali pa do drugače mislečih. Eni so zelo versko prepričani, drugi manj. Nekateri nimajo ostre opredelitve. Nekateri nasprotujejo že zaradi staršev, ki so v nekaj zelo prepričani in jih silijo v to. Je zelo različno od posameznika do posameznika. To je stvar lastnih odločitev vsakega posameznika.«

13. Pa so lahko dijaki še sploh samostojni ob vsem tem »bombardiranju« s tem, v kaj morajo verjeti?

»Jaz mislim, da nihče ni popolnoma samostojen pri prepričanjih, ne samo mladi. Okolje vpliva na to, tako da je svoboda lahko problem. Svoboda pomeni odgovornost. Ko je nekdo odgovoren, nosi tudi sam svoje posledice. Tukaj bom citiral tudi Arjem Miše, avtorico knjige Dotik večnosti, ki pravi: »V trenutku, ko se nam življenje zdi ena sama velika polomija, pomislite na tale pregovor: Kdor z malim ni zadovoljen, velikega ni vreden. Pa vam bo vse jasno. Če ste nezadovoljni s seboj, potem boste nezadovoljni tudi z vsem, kar vas obdaja. Ne začnite pri drugih, pač pa začnite pri sebi in se vprašajte, zakaj niste zadovoljni?« Torej vse izhaja iz nezadovoljstva. Krivda, iskanje krivca za odgovornost za naše življenje. Če to iščemo drugje, je potem težava.«

14. Kaj bi vi svetovali mladim iz svojega verskega prepričanja?

»Svetoval bi jim, naj se držijo načela, ki ga je nekoč parafrazirano izrekel Buda: »Preverite, vzemite tisto, kar vam koristi. Ne verjemite v nobeno dogmo, kar je nekdo rekel. Ampak vedno s prijaznostjo pokusite in vzemite tiste dele, ki vam koristijo.«

To srečanje, najin pogovor bi zaključil z Budovim citatom:

“Učenci, bodite sami sebi luč.

in sami svoje zatočišče, ne iščite luči drugod,
 ne drugega si zatočišča – resnica naj bo vaša luč,
 resnica vaše zatočišče.”

To je vabilo Bude na potovanje v notranji svet, to je meditacija v, na in o ljubezni.

2. INTERVJU – Klemen – ateist

1. Najprej me zanima, zakaj ravno ateizem?

»Verjetno je pač to delno povezano z mojo vzgojo. Zato, ker sem v času odraščanja marsikaj poizkusil, preveril, prebral in na koncu koncev tudi premislil. Na koncu sem pač prišel do tega, da preprosto ne verjamem v nekaj nad mano ...«

2. Kako vi doživljate ateizem? Kot nek sistem verovanja? Prepričanje?

»Ateizem ni ne verjetje v nič. Je ne verjetje v boga. Je neko osebno prepričanje ali pa nek sistem. Jaz sem se vedno dojemal kot ateist. Najprej se seveda dojameš tako, kot drugi rečejo, da si. Potem pa sčasoma prideš do tega, da v nekaj verjameš oziroma ne verjameš. Se pravi, katere stvari so ti pomembne in katere spet ne. Tudi če slučajno ne bi bil ateist, ne bi želel iti v nekaj, kar je od zunaj vsiljenega. To mi ni blizu. Pri religiji gre za veliko manipulacij in mislim, da je to nepotrebno. Razen če imaš željo po tem.

Jaz mislim, da si ateist, če se za to odločiš. Če večino časa ne dvomiš v svoja prepričanja. Sam včasih podvomim v te stvari. Morda gre zgolj za mojo vsiljenost nekega strahu, ki ga pač ne moreš zatreti kar tako.«

3. Se strinjate z mojo trditvijo, da smo v osnovi vsi ljudje rojeni s strahom pred neznanim, ta pa nas ovije v bojazen, kar nas potem potisne v naročje religije in prerokov?

»Ja. Mogoče. Strah pred neznanim, mogoče želja. Želja po tem, da razumemo, zakaj nekateri verjamejo, nekateri pa ne. Dejstvo je, da verjamemo v precej različne stvari.

Od nekdanj so namreč strašili z božjo kaznijo. Vsi na neki kolektivni ravni smo malce okuženi s tem dvomom. Mogoče, ko te je strah. Mogoče gre za obliko vraževerja. Ne vem. Če me nekdo sooči z vprašanjem, kaj sem, imam vedno pripravljen odgovor na to. Kakšni pa so včasih občutki? To pa je nekaj povsem drugega. Tu pa gre za drugo stvar. Jaz mislim, da je vera odgovor na te stvari in vprašanje. Nek konstrukt, zato da bi si lahko odgovorili. Ne pa nekaj dejanskega.«

4. Ne veva, če bog obstaja ali ne? Bova pa sledila znanstvenim prepričanjem, da obstoj boga do danes še ni bil dokazan z dokazi, ki bi prepričali znanstveno stroko. Je potem takem obstoj boga po vašem domneva?

»Teorija je. V končni fazi, zakaj moramo neobstoj nečesa dokazati? Jaz mislim, da bi bilo potrebno ravno obstoj nečesa dokazati. Če se že ravno pogovarjamo o zbiranju dokazov; ne dokazuješ nedolžnosti, ampak krivdo.«

5. Pa se vi res nikoli ne sprašujete, če je nekdo nad nami?

»Jaz mislim, da se človek celo življenje neglede na to, kako se definira, sprašuje takšne stvari. Če ne, je verjetno fanatik. Pa še tisti ni enoznačen. Nisem še srečala človeka, ki ne bi za trenutek ali pa celo daljše obdobje podvomil v te stvari.«

6. Si upate trditi, da je ateizem središče neke nestrpnosti do drugače mislečih? Morda, ko gre za prepričevanje v svoj prav?

»Ne, po mojem mnenju ni. Tudi sam nikoli nikogar ne prepričujem v nekaj. Imamo fanatične vegetarijance pa tudi ljudi, ki pač ne jedo mesa in zato ne bodo nikomur težili, če bo pred njimi pojedel pol pujska.«

7. Kako se vi počutite, ko vas nekdo sprašuje o teh stvareh? Kakšni so vaši osebni občutki? Morda malce nelagodni?

»Načeloma o teh stvareh ne razglabljam z nikomer. To je moja osebna stvar. Dejstvo je, da sem iz takega okolja in s tem mislim predvsem na družino in prijatelje. Sploh nimam nekega jasnega odgovora, ker okoli mene pač ni bilo nikoli kaj dosti religioznih ljudi.«

8. Bi si kdaj premisli glede svojega prepričanja, če bi dobili ustrezen dokaz?

»Če bi nam dokazali obstoj boga. Ampak potem bi verjetno zopet dvomila, a ne. Ne vem. Trditi nekaj 100 % je napačno. Življenje te včasih lahko preseneti.«

9. Praznujete verske praznike? Obrede?

»Ne praznujem, ne. Moj svak se je na primer poročil v precej katoliško družino in me tudi ne moti, če praznuje te stvari kdo drug.«

10. V osnovi vas ne moti, da je nekdo religiozen in da pač ima svoja prepričanja?

»Ne. Zakaj bi me? Dokler jih ne vsiljuje meni in dokler jih ne vsiljuje tja, kamor ne sodijo, me sploh ne moti.«

11. Kaj za vas pomeni religija? Ima negativni prizvok?

»Mislim, da je zame med vero in religijo velika razlika. Vera je po mojem nekaj osebnega, religija pa je po navadi institucionalizirana. Z osebno vero z mojega vidika ni nič narobe. Menim, da pač karkoli človeku pomaga, da mu je lažje v življenju, je super. Imam probleme z

institucijami, ker velikokrat zlorablajo moč. Religija je velikokrat vir nasilja. Same vere jaz ne bi nikoli krivil za nič. Vedno je kriv človek. Človek in posledično organizacija in tisti, ki si znotraj tega vzamejo moč in z njo pač opravljajo.»

12. Kako doživljate vernike? Jih imate za neumne? Bolj poučene?

»Moram reči, da se čudim nekaterim stvarem, ki jim ljudje verjamejo. Tudi poznam ljudi, ki so bili celo življenje ateisti. Potem pa, ko so se začeli starati ali pa so hitro izgubili bližnjega, so začeli uporabljati neke zgodbe. Upanje, da mogoče pa je vseeno nekaj po smrti ... Takšni so pač ljudje. Sprejeti jih je potrebno.«

13. Se čutite družbeno odgovorni?

»Seveda. Vsak je do neke mere družbeno odgovoren. Se pa počutim nemočno. V resnici razen tega, da se v nekih situacijah postavim zase, za svoja prepričanja, ne vem, kaj bi drugega lahko naredil. Zato vam tudi odgovarjam. Ker se ne počutim dobro, da sem jaz v podrejen položaju, ker pač nisem vere.«

14. Kako vi vidite interakcijo mladine z religijo?

»Hm. Od tistih mladostnikov, ki jih poznam, nihče ni ravno veren. Si pa predstavljam, da ko so v tej starosti, je vpliv od doma velik. Jaz si predstavljam, če si ti dijak, učenec in so vsi okoli tebe verni ali pa hodijo k šmarnicam, si verjeto to tudi sam želiš.«

15. Ali ima religija pravico vzgajati otroke po svojih prepričanjih?

»Ne. Seveda, da ne. Nimajo te pravice. Jaz mislim, da je to stvar razmisleka, ko že nekaj veš v življenju. In sem tudi proti temu, da bi se uvedel verouk v šoli.«

16. So vaša prepričanja glede religije kakor koli v povezavi s političnimi?

»Saj je vedno tako, ali ni?«

17. Pa imamo v Sloveniji ločeno Cerkev in državo?

»Ja, formalno že. Se pa človek včasih vpraša.«

3. INTERVJU – Nace – musliman

1. Kako vi ocenjujete, kakšen je današnji odnos med mladino in religijo?

»Kar se tiče dijakov, ki jih učim, je tako, da je nekje od trideset do štirideset odstotkov tistih, za katere ocenjujem, da imajo nek pozitiven odnos do religije. Ostali pa so malce bolj zadržani. Ko gre za kakšna verska vprašanja, se eni znajo zelo dobro opredeliti, drugi spet ne. So pač takšni. To seveda ni ne dobro ne slabo. Še vedno pravim, da v svojem bistvu moraš biti to, kar si. Tudi mislim, da dijaki niso versko nestrpni, vsaj ti ne, ki jih poznam. Tudi, ko sem bil še sam v vlogi dijaka, tega ni bilo opaziti na šolskih hodnikih.«

2. Povsem jasno mi je, da je danes religija skoraj vsepovsod že del neke kulture. Se vam zdi, da so dijaki lahko še vedno samostojni, kljub globoki zakoreninjenosti religije v kulturo?

»Ja. Lahko so samostojni. Sicer pa že ko dijaki pridejo na šolo, imajo neke temelje. Na te temelje pa prav gotovo veliko vpliva družina. Dijaki niso ravno nekakšen nepopisan list. Skrbniki, oziroma straži imajo tukaj velikokrat prste vmes.«

3. Ali sami morda opazate, se pojavlja kakšna težava, morda problem, v odnosu med religijo in mladimi?

»Vsaka religija je po svoje dobra. Jaz ne poznam nobene slabe religije. Je pa veliko odvisno od tega, kako se zadeve lotimo in kako natančno jo poznamo. Ali se »držimo« religije takrat, ko jo potrebujemo, ali pa v primeru, ko smo v to prisiljeni. In jaz mislim, da dijaki v to niso prisiljeni. No, vsaj tako mislim. Četudi bi jih hotel prisiliti, je pri tej starosti to že veliko vprašanje. Tako da kakšnega problema jaz tukaj ne opažam.«

4. Od odgovorne odrasle osebe se pričakuje, da ima svoja jasna stališča, da se primerno odziva v različnih situacijah. Se vam zdi, da se lahko veren človek, pripadnik neke religije še vedno odziva nepristransko?

»Da. Mislim, da ja. Ker v vsakem primeru si vsak človek ustvari v glavi nekaj. S časom, ko spoznaš, da je nekaj na tem, da to niso le neke sanje, ki bi si jih nekdo izmislil, je lažje.«

5. Se vam ateizem zdi mogoč?

»Ne. Ne. Po mojem mnenju ne. Ateizem vidim kot nek sistem verovanja v neverovanje.«

6. Danes je na svetu veliko islamofobije, vi pa ste musliman. Se kdaj bojite priznati to?

»Ne, ne bojim se. Vsak musliman, ki je dober v srcu, je dober. Se pa strinjam, da je velik problem islamofobija, tudi v Sloveniji in tudi v Velenju. Sam pa s tem k sreči nimam izkušenj. Se pa seveda to čuti. Še posebej takrat, ko v javnost pride kakšna izjava, ki je napol resnična.«

7. Zakaj je vaša religija vaša religija?

»Razlog tiči v družinskih odnosih pa tudi izučeni sem bil tako. Nikoli je ne bi zamenjal. Nudi vse, kar rabim.«

8. Praznujete slovenske krščanske praznike?

»Ne. Ne praznujem. To pa še ne pomeni, da drugim ne kažem takrat nekega spoštovanja.«

9. Se čutite družbeno odgovorni?

»Da. Vsekakor.«

10. Vi verjamete v boga, kajne? Znanost zaenkrat še ni potrdila obstoja nekega bitja, takšnega, kot ga predstavlja večina religij. Zakaj kljub temu vztrajate v tem prepričanju, če pa ni znanstveno potrjeno?

»To je tako. Verjamem vseeno, kljub temu da ni dokaza. Če razložim kar konkretno in vzamemo primer kontrolne naloge. Če se učimo dovolj, jo naredimo uspešno, to je vsem jasno. Preden pa dobiš rezultat od testa, moraš narediti svoje. To pomeni, da se moraš učiti. Ker ne moreš, še preden se začneš lotiti učenja, verjeti, da boš pisal dobro oceno. To je zelo enostavno.«

11. Se strinjate z mojo trditvijo, da smo v osnovi vsi ljudje rojeni s strahom pred neznanim, ta pa nas ovije v bojazen, kar nas potem potisne v naročje religije in prerokov?

»Delno ja. Ampak spet konkretno, če vzamemo primer. Zakaj verjamemo v nekaj, kar znanstveno ni dokazano? Noben zdravnik ti ne dokaže, da imaš možgane, se strinjaš? Verjameš pa, da jih imaš. Spet se nam pojavi vprašanje, kaj smatramo kot dokaz.«

12. Kako trdno je vaše prepričanje oziroma vaša vera v boga?

»Moje mnenje se ne bo spremenilo. Trdno stojim za tem, kar pravim. Če bi mi čas omogočal, bi molil večkrat na dan. Tudi na takšen način laže nekomu svetuješ. Če si malce več v tej stvari. Naj še enkrat ponovim, nobena vera ni slaba. Najprej je potrebno spoštovati samega sebe, šele potem pa lahko druge.«

13. Laže človeka prepričaš v neumnost, kot pa mu dokažeš, da je neumen. Pa me zanima, če bi vas kdaj kdo postavil pred kakšno trdno znanstveno dejstvo, ki vas bi v celoti »miniralo«, kako bi se odzvali?

»Jaz bi ga zavrgel. Jaz se svojim prepričanjem ne bi odrekel. To je del kulture in s tem živim.«

14. Imajo osebna prepričanja in religija kakšno skupno točko?

»Moje mnenje je tako, da vse nekje izvira. Iz nekih korenin. V celoti. V neki meri je družba tista, ki nas usmerja. V končni fazi pa se sami odločimo.«

15. Potrebujete mladi religijo?

»Mislim, da mladi zelo potrebujejo religijo. Za svojo duhovno rast in razvoj.«

16. Se vam zdi, da religije to izrabljajo?

»Da. Na žalost. Tega ne podpiram in sem proti. To se pojavlja tudi v islamu in temu odločno nasprotujem. Ne samo jaz, vsi, ki jih poznam.«

17. Kaj bi vi mladim želeli povedati kot predstavnik svoje religije?

»Povedal bi jim, da morajo najprej spoštovati to, kar so, in to negovati. Nato pa spoštovanje pokazati do drugih.«

4. INTERVJU – Val – katolik

1. Kako vi vidite današnji odnos med mladino in religijo?

»Najprej je treba jasno povedati, kaj to je religija. Je nek odnos. Odnos z bogom, nadnaravnim svetom in posredno tudi odnos s človekom. Torej jaz mislim, da je religioznost še vedno prisotna. Mogoče obarvana z mnogimi vtisi in s ponudbami, kajti religija je danes zelo širok pojem. Čeprav v šolah temu niso najbolj naklonjeni, ampak vsak človek je religiozen. To se vidi. Se pa zgodi, da kdo ne veruje. Tudi taki, ki hodijo k verouku. V nekem določenem odstotku je seveda prisotna krščanska oziroma katoliška vera. Ampak v naši domovini je okoli 40 registriranih verskih skupnosti. Vse to ima vpliv. Kajti človek ni samo telesno bitje in če zatajiš svojo duhovnost, potem si nepopoln človek.«

2. Se znajo mladi dobro opredeliti, ko gre za verska vprašanja?

»Mislim, da jim je kar precej vseeno, za kakšno vrsto vere gre. Ko jaz to spremljam, nestrpnosti ni opaziti. Mogoče malo do nacionalnosti. Do vere zaenkrat še ni opaziti, čeprav se vedno bolj oglašata tudi ta muslimanski svet, ki ga mladi, hočeš nočeš, srečujejo. Še posebej v Velenju.«

3. So lahko mladi kljub religijam še vedno samostojni?

»Ja. Ravno obratno bi rekel. Če nimaš enega duhovnega pogleda, potem si nesamostojen. Ker si dejansko vezan samo na materialni svet. To pa je silno blizu neki zasvojenosti. Gre za materializem, ki te lahko zaslužnji, in ni več svobode. Mislim, da mladi potrebujejo religijo na vsak način.«

4. Ali pa potrebujejo krščansko vero?

»Jaz bom rekel, da potrebujejo krščansko vero, ker se mi zdi, da kolikor pač poznam to religiozno življenje tudi drugih, smo najbližje bistvu, ki ga človek dejansko potrebuje in želi. Svoboda in sproščenost, ki te ne obremenjujeta z raznimi kaznimi, čeprav je tudi to včasih veljalo za krščanstvo, če primerjam zahteve, ki jih imajo razne sekte, ki dejansko prepovedujejo komunikacijo z drugače verujočimi. Tukaj imamo tudi primer ekstremnih muslimanov, ki zagovarjajo Koran, ki se sploh ne sme prevajati v druge jezike, ker je samo tako, kot je zapisano, sveto, drugače pa ne. Ni možnosti za debato. To je težko. Medtem ko se katoličani zelo trudimo za širino, odprtost, pogovor.«

5. Imajo šola, družina, prijatelji in ostala okolica kakšen vpliv na vzgojo mladine?

»Ja in želeli bi, da bi bilo več tega. Imam občutek, da kar precejšnje število staršev prepušča to krščanski vzgoji, ki jo otroci dobijo pri verouku. Ko pridejo otroci v prvi razred, se niti pokrižati ne znajo, to pomeni, da tega ni bilo nikoli doma, in to je narobe.«

6. Se strinjate z mojo trditvijo, da smo v osnovi vsi ljudje rojeni s strahom pred neznanim, ta pa nas ovije v bojazen, kar nas potem potisne v naročje religije in prerokov?

»Ja. Povsod je možna relativnost. Ni dvoma. Strašno je pomembno, kako je otroku, odraslemu predstavljena podoba boga. Če ga gledaš zelo strogo, skozi nerazumevanje Svetega pisma, potem je lahko bog tudi veliki tiran. Če pa ga seveda gledaš pravilno in v celoti poskušaš razumeti Sveto pismo, pa je dejansko bog neskončna ljubezen. Tudi sam sem že večkrat prebral Sveto pismo in se z njim strinjam. Če pa gledaš na posamezne odlomke, si lahko v hudi zmoti.«

7. Od odgovorne odrasle osebe se pričakuje, da ima svoja, jasna stališča, da se primerno odziva v različnih situacijah. Se vam zdi, da se lahko veren človek, pripadnik neke religije, še vedno odziva nepristransko?

»Če pravilno razumeš sporočilo Svetega pisma, vere in znanosti, ugotoviš, da se to znanje dejansko dopolnjuje. Ker Sveto pismo ni znanstvena knjiga v duhu strokovnih odkritij, dela, raziskovanja ... Je božje sporočilo človeku. Zato je tako zelo pomembno, kako razumeš Sveto pismo. V prvi vrsti je to pridiga, spodbuda, preprost nauk, ki te vodi skozi življenje, da upoštevaš nadnaravno, da izhajaš iz svojega življenja. Jaz z velikim užitek gledam na odkritja, ki skušajo spoznati to skrivnost sveta – vesolje. Ko dobesedno strmijo nad to urejenostjo, modrostjo, ki je vtkana v vesolje. In čisto preprost človek, ki ima naravno kmečko pamet, lahko razume, da nič na tem planetu ne nastane samo. Vse ima svoj izvor, stvarnika. Meni se zdi, da je ta svet, da je vse to, kar je ustvarjeno, kar vidimo in doživljamo, en sam velik dokaz, da je nekdo za tem in da to ni samo nastalo. In če tega ne moreš sprejeti, potem je tu nekaj hudo narobe.«

8. Ateizem – je to verovanje? Sistem?

»To ni verovanje. Kristjani verujemo v osebo, ateizem pa ne more biti vera. To stanje je sicer mogoče, toda v zadnjem stanju človeka, ki se razglša za ateista, lahko odkriješ eno veliko hrepenenje po resnici. Če ti verjameš v obstoj materije, v neko sposobnost, to razumeš, če tudi tega ne vidiš. Če je večina stvari nevidnih, dejansko vidiš posledice. Jaz mislim, da ljudje, ki se imajo za ateiste, pravzaprav potrebujejo en mali premik, da to, česar ne vidijo in v to verjamejo, lahko dejansko prenesejo na nek duhovni svet, ki ni materialni. Navsezadnje je tudi ljubezen duhovno nevidna.«

9. Je religija vir nasilja?

»Jaz bi rekel tako: če katera koli vera ali pa ateizem poskuša vsiliti stvar, potem je to nasilje. Tudi kristjani smo dolga leta »šepali« na tem področju. Zadnji koncil je največ časa porabil za to, da je izglasoval svobodo. Prej je bilo tako: kdor ni veroval, je bil preklet, za v pekel.«

10. Kaj bi vi mladim svetovali, ko oblikujejo odnos z religijo?

»Jaz mislim, da je največ vredno to iskanje resnice v vseh smereh. Ne samo materialno, duhovno, ezoterično. Potem pa se morajo potruditi narediti nek presek čez vsa ta spoznanja.

*Jezernik, T. Odnos velenjskih srednješolcev do religije.
Raziskovalna naloga, ŠCV, Šola za rudarstvo in varstvo okolja, Velenje, 2017*

Če se prepustiš vetru, od tega ni veliko kaj. Treba je veliko delati. Ne bo šlo brez vzponov in padcev, bodo pa odkrili lepoto življenja.«

10. VIRI

Stark, R., Bainbridge, W. S. 2007. Teorija religije. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Juhant, J. 2012. Človek in religija. Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana.

Gržan, K. 2013. Le kaj počne Bog v nebesih, ko je na zemlji toliko trpečih? Založba Sanje, Ljubljana.

Partridge, C. 2009. Verstva sveta. Mladinska knjiga, Ljubljana.

Dawkins, R. 2007. Bog kot zabloda. Založba Modrijan, Ljubljana.

Dewey, J. 2008. Skupna vera. Založba Ciceron, Mengeš.

Petrović, B. J., Petrović, S. J. 2001. Verstva sveta. Enciklopedija za mlade. Učila, Tržič.

Rever, S. S. 2010. Njegova svetost dalajlama. Moja duhovna avtobiografija. Učila, Tržič.

Bajzek, J. 1997. Od skupine k skupnosti. Inštitut Antona Trstenjaka. Ljubljana.

Cavendish, R., Ling, O. T. 1988 Mitologija. Ilustrirana enciklopedija. Mladinska knjiga, Ljubljana.

Leksikon mitologije Bellinger, J. G. 1997. Leksikon mitologije. DZS, Ljubljana.

Eros. 2017. [psi]. Izdano v samozaložbi, Maribor